

NEHEMÍAS

Ya' Artajerjes sreyal heb' naj persa x'anitoj ya' Nehemías ti' Jerusalén, yunhe swatx'enkanh ya' speyab'il konhob'. Kaw ay yelapnojal yeh ya' Nehemías ti', judío ya'. Xtxahli ya' yinh kaw k'ul tet Komam Dios, haktotu' xuh stoh ya' skolnoj skonhob' yuh swatx'enkanh ya' speyab'il.

Capítulo 1 ch'apni yinh 7, hat ayayoj tzet xuh swatx'elaxkanh speyab'il Jerusalén, waxamkami kaw tx'ihal anma ay yul hej konhob' x'ochen tukb'anoj munil. Ha' ya' Nehemías tu' x'ijb'an munil tu', xwatx'enkoj ya' yinh stxolal yuh shaq'elax Komam Dios. Capítulo 8 ch'apni yinh 10, hat xa' leer ya' Esdras skuyb'anil Komam Dios xol yet konhob', xalnihatij anma smul b'oj stx'ojal, lawitu' xshaq'en Komam Dios.

Capítulo 11 ch'apni yinh 13, hat ayayoj sb'ih heb' ya' x'a'ni q'ana' sb'ah yinh yatut Komam Dios, tzet xuh spohlaxkaniloj hej peyab' yetoj Komam; yok hunq'ahanxa hej tzetet xsheltoj ya' Nehemías xol konhob'.

Xtxahli ya' Nehemías yinh Jerusalén

1 ¹ Ha' ti' stzoteb'anil yib'anhiloj ya' Nehemías,^a sk'ahol ya' Hacialías. Yet 20 hab'ilxa yektoj ya' Artajerjes sreyaloj konhob', yinh x'ahaw Quisleu, hat ayin b'et hune' skonhob' Susa k'ul yekoj speyab'il

---

^a1.1 «Ha' Komam Yahveh ch'a'ni snimanil sk'ul anma», haktu' chaliloj Nehemías ti'.

han, ² yet x'apni ya' wuxhtaj Hanani hink'atanh han b'oj haywanh heb' ya' ah Judá, xin q'amb'en yib'anhiloj hinkonhob' Jerusalén tet heb' ya' han b'oj yib'anhiloj heb' ya' judío x'elkanh, mach xtzab'laxtoj chejab'lomal b'oj yib'anhiloj heb' ya' judío xpaxtij b'et Jerusalén. ³ Xalni heb' ya' wet han: «Kaw tx'oj yekankoj heb' ya' xkolchaltij yul konhob' x'apni b'et skonhob'al Judá, aykankoj heb' ya' yinh tx'ixwilal. Etab'ilkantoj speyab'il Jerusalén b'oj nhusb'ilkantoj hej spultahil yuh q'a' q'a'», xhi heb' ya' wet han.

⁴ Yet xwab'en hunq'ahan tzoti' tu' han, xin aykanoj tz'onhnoj oq'oj han; tx'ihal tz'ayik kaw b'isk'ulal wekanoj han, xwa'ni ayuno han, xin txahli tet Komam sDiosal satkanh han. ⁵ Xwalni han:

«Ay Mamin Yahveh sDiosal satkanh, kaw nimej yelapnojal haweyi, sunil mak xiw tawet. Chayijye hawa'ni tzet chata'wekoj hawib'anh tet mak chach ocheni b'oj mak xhyijyen hej hachejb'anil, kat hayeni sk'ulch'anil hak'ul tet. ⁶ Chin q'an tawet han Mamin ta chawab'etoj tzet xhwal han, ab'etoj tzet chal hune' hachejab'lom ti'. Tz'ayik aq'b'al chin txahli tawet yinh hakonhob' Israel han. Chin q'an nimank'ulal yinh smul sunil heb' ya' wet konhob' israelita ti' tawet han, chin q'anpax nimank'ulal yinh hinmul tawet han b'oj yinh smul hinfamilia han. ⁷ Kaw ahmul honh yul hasat han Mamin, haxkam mach xkoyijye hachejb'anil xawatij tet ya' Moisés hachejab'lom han, hachejb'anil yilal syijyelaxi b'oj tzet yetwanoj ay yulaxi. ⁸ Chin q'an tawet han Mamin ta chanatij hatzoti' alb'il hawuh tet ya' Moisés hachejab'lom, yet xawalni: «Ta cheyub' hej stx'ojal, kat hepohnojiltoj heb'ah

winh han, chex hinpujb'a'kantoj b'ay nanan-nhe konhob'al han. ⁹Yaja' ta chehela'toj heb'eyb'al, kat heyijyenoj hinchejb'anil han, kat heyanojkoj yinh smunilal; waxamkami b'ay xhtanhk'okanoj tx'otx' tx'otx' chex tojkanoj, chex wiha'tij han, kat hex wa'noj ehoj sat tx'otx' tx'otx' xin sik'le yuh wehayoj han”, kachi Mamin. ¹⁰Hachejab'lom yeh hune' konhob' ti', hach xaloq'kanoj hawetoj yuh skanhil haweyi b'oj yuh skanhil hamay. ¹¹Ti'nanh xin Mamin, chin q'an tawet han ta chawab'etoj tzet chal hune' hachejab'lom ti', ab'etoj tzet chal sunil hachejab'lom choche yaha'koj hamay. Chin q'an tawet han Mamin, ta chach ok wetb'ihoj han, yunhe k'ul ch'elobjkoj tzet xhwub' ti' han, kat k'ul chuh hin schanoj ya' rey han», kinchi han.

Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', xhkawxi sk'ul ya' rey winh han, yuxin hayin xhwitoj svino ya' tet han.

Xatoj ya' Artajerjes ya' Nehemías b'et Jerusalén

2 ¹Yet 20 hab'ilxa yektoj ya' Artajerjes sreyaloj konhob', yinh x'ahaw Nisán, xwitoj svino ya' rey tet han. Maxhtik'a hunekoj b'isk'ulal weh yinh sat ya' han, ²haktu' xuh sq'amb'en ya' wet han, xalni ya': ¿Tzet yuh kaw b'isk'ulal jilni hasat? Mach tx'ojoj haweh hach ti', ay tzet yuh, yuxin kaw b'isk'ulal haweyi, xhi ya' wet han.

Haktu' xuh hinxiwkanokanhan han.

³Xwalni tet ya' rey tu' han: ¡Kaw nahatil hojab' chach ehojk'oj mamin rey! Tok'anab' mach ch'okoj b'isk'ulal wuh han, etab'ilkantoj hinkonhob' b'ay mujb'ilaytoj heb' ya' wichmam han b'oj

nhusb'ilkantoj spultahil hinkonhob' yuh q'a' q'a' han, kinchi tet ya' han.

⁴Xq'amb'en ya' wet han, xalni ya': ¿Tzet b'ay chuh hach hinkolni han, xhi ya'.

B'ab'el xin txahli tet Komam sDiosal satkanh han, ⁵xto walni tet ya' rey han:

—Ta k'ul hawab'eni mamin rey b'oj ta k'ul xwukuj yul hasat han, chahintoj b'et Judá b'ay mujb'ilaytoj heb' ya' wichmam han, kat hintoh hinwatx'enojkanh konhob' tu' han, kinchi tet ya' han.

⁶Tz'onhanayoj ya' reina sk'atanh ya' rey tu', xq'amb'en ya' rey tu' wet han, xalni ya':

—¿Hantaj tz'ayik chach toj? ¿B'aq'inh chach meltzohoj?, xhi ya'.

Lawi walnikanoj tet ya' hantaj tz'ayik chin toj han, xin schanitoj ya' han. ⁷Xto walnipax tet ya' han:

¡Mamin rey! Ta sjuh hak'ul, alaxojab'toj te' hum wet han, kat winitoj te' tet heb' ya' aykoj yahawoj hej konhob' ay sq'axepal ha' niman Éufrates yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik han, yunhe k'ulnhe chuh hin schanojik'toj heb' ya' han, kat wapnoj b'et Judá han.

⁸Chin q'anpax tawet han mamin, ta ch'alaxpaxtoj hunujxa te' hum tet ya' Asaf xhtanhen hej q'eb'tajlaj hawet yeyi, yunhe ya'noj ya' te' aq'in ch'oknojkoj, yuh swatx'elaxojkanh spultahil te' nhah b'ay ayiktoj heb' ya' xhtanhen yatut Komam Dios, ch'oknojpxkoj te' yinh speyab'il konhob' wuh han b'oj yinh te' nhah b'ay chin ehoj han, kinchi tet ya' rey tu' han.

Haktu' xuh ya'ni ya' sunil tzet xin q'an tet han, haxkam Komam hinDiosal han, ha' YA' x'anihayoj sk'ulch'anil sk'ul wib'anh han.

⁹ Yet xin apni sk'atanh heb' ya' aykoj yahawoj konhob' ay sq'axepal ha' niman tu' han, yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik, xwa'ni hej te' hum tu' tet heb' ya' han. Yet xin toh tu' han, xapaxtoj ya' rey heb' naj swi'al yekoj yinh heb' naj soldado winh han b'oj heb' naj ch'inik'oj carro yet howal. ¹⁰ Yaja' xab'ehiloj naj Sanbalat horonita b'oj naj Tobías smunlawom ya' rey ah Amón, ta ay mak x'apni skolnoj heb' ya' israelita, kaw xtitkanoj lemna chil heb' naj.

**X'ek' ya' Nehemías yila' tzet
yekantoj speyab'il Jerusalén**

¹¹ Oxeb'xa tz'ayik wapni b'et Jerusalén tu' han, ¹² xin ah wanoj aq'b'alil han, xin eltij b'oj hunq'ahan heb' naj han; yaja' mach hunuj mak tet xwal han, tzet xax yakoj Komam Dios yinh wanma wuni b'et Jerusalén han. Mach hunujxa no' cheh xjitoj han, hanhk'anhe no' b'ay xin ahtoj han. ¹³ Yinhtik'a hune' aq'b'al tu' xin eltij b'ay hune' pultah aykoj b'ay Yak'alil sti' ha' ha' han, xin ek'toj b'ay yetk'ulal snuq' ha' Dragón han b'oj b'ay spultahil b'ay Xhb'ejlax q'alem; xin kankanoj t'anhnoj yinh speyab'il Jerusalén tu' han, nhusb'ilkantoj hej spultahil yuh q'a' q'a'. ¹⁴ Lawitu' xin ek'toj b'ay spultahil snuq' ha' ha' han b'oj b'ay etxan ha' ha' yet ya' rey; yaja' matxa xuh wek'toj b'et tu' b'oj hincheh han. ¹⁵ Aq'b'alililtotik'a yet xin ahtoj b'ay xhtik'a eltoj snuq' ha' ha' han, yuh wilni speyab'il konhob' tu' yinh kaw k'ul han. Lawitu', xin meltzopaxik'tij b'ay spultahil Yak'alil sti' ha' ha' han.

¹⁶ Mach ninoj yohtajoj heb' ya' aykoj yahawoj konhob' tu' b'ay xin b'eyk'oj han b'oj tzet xb'eyk'oj

wub' han. Maxhto xhwalpaxiloj tet heb' ya' aykoj yahawoj heb' ya' judío wet konhob' han tzet ayiktoj yul hin-nab'al wuni han; maxhto xhwaliloj tet heb' ya' sacerdote han, tet heb' ya' ijb'alom b'oj tet heb' ya' munlahojxa chuh. ¹⁷Yaja' xwaliloj tet heb' ya' han, xwalni han:

—Kaw heyohtaj yinh k'ul hex ti' tzet sya'tajil jekoj: Etab'ilxakantoj speyab'il Jerusalén, nhusb'ilxakantoj spultahil yuh q'a' q'a'. Kolwahanhwej winh han, kowatx'e'wejkanh speyab'il Jerusalén ti', yunhe matxa chonh tzeyelaxi, kinchi tet heb' ya' han.

¹⁸Haktu' xuh walni tet heb' ya' han, tzet xuh syeni Komam Dios sk'ulch'anil sk'ul winh han; xwal tet heb' ya' han tzet xal ya' rey wet han yet xin tzotel b'oj ya' han.

Xta'wi heb' ya' wet han, xalni heb' ya':

—Ichojab'koj munil, kowatx'e'wejkanh speyab'il kokonhob' ti', xhi heb' ya'.

Haktu' xuh yichenkoj heb' ya' munil.

¹⁹Yaja' yet xab'eniloj naj Sanbalat horonita, naj Tobías smunlawom ya' rey ah Amón b'oj naj Gesem árabe hune' ti', xonh syahkanh heb' naj han, xonh stzeyen heb' naj han, xalni heb' naj:

—¿Tzet cheyochenapax heyub' heyalni? ¿Tom cheyochenapax heyiha'kanh heb'ah yinh ya' rey?, xhi heb' naj.

²⁰Xin ta'wi tet heb' naj han, xwalni han:

Komam sDiosal satkanh, ha' YA' xhkolwahoj jinh han. Schejab'lom Komam Dios jeh han, xhkowatx'e'kanh speyab'il kokonhob' ti' han. Mach ninoj tzet heyok yinh Jerusalén ti' hex ti', matzet

chemaja' tet, mach ninnoj b'ay ayexkoj stz'ajoj, kinchi tet heb' naj han.

X'itxq'alaxtoj munil yinh anma

3¹ Haktu' xuh yok ya' Eliasib swi'al yekoj yinh heb' ya' sacerdote b'oj yaq'b'ilxa heb' ya' sacerdote yetb'i ya' swatx'enojkanh spultahil b'ay ch'oktoj no' Kaneluh. Xwatx'ekanh^b heb' ya', xanikoj heb' ya' spultahil; hat x'ichitoy heb' ya' swatx'enkanh speyab'il b'ay storrehal Hamea, masanta b'ay storrehal Hananeel. ²Xmunla heb' naj ah Jericó yinh heb' ya' b'oj ya' Zacur sk'ahol ya' Imri. Hun-nhe xuh smunla heb' ya' sunil.

³Heb' ya' yik'al ya' Senaa xwatx'enkoj spultahil yet no' Kay; xakankoj heb' ya' yaq'inal pultah tu', xkawxenkankoj heb' ya' yinh k'ul. ⁴Ya' Meremot sk'ahol ya' Urías yihtxikin ya' Cos, ha' ya' xwatx'enkoj speyab'il hune' majan yinh heb' ya'. Xmunlapax ya' Mesulam sk'ahol ya' Berequíás, yihtxikin ya' Mesezabeel, xwatx'ekanh ya' hune'xa majan peyab' tu'. Xkolwapax ya' Sadoc sk'ahol ya' Baana, yanikoj hune'xa majan yinh heb' ya'. ⁵Xkolwapax heb' naj ah Tecoa yanikoj hune'xa majan peyab' tu'; walpax heb' naj ay yelapnojal yeyi, mach xoche heb' naj kolwal yinh heb' ya' ijb'alom yinh munil tu'.

⁶Ya' Joiada sk'ahol ya' Paseah b'oj ya' Mesulam sk'ahol ya' Besodías, ha' heb' ya' xwatx'enkanh hune' Xil Pultah, xanikankoj heb' ya' yaq'inal spultahil,

---

^b3.1 Chuh stxumlaxpax hune' tzoti' ti' yinh hebreo ta x'ok-kanoy yetoj Komam Dios. Tx'ihal b'ay xhb'ina hune' tzoti' ti' yinh hune' capítulo ti'.

xkawxenkankoj heb' ya' pultah tu', xq'atb'ankanik'toj heb' ya' ch'en hierro yinh pultah tu'. ⁷Xkolwa ya' Melatías gabaonita b'oj ya' Jadón ah Meronot yinh heb' ya' tu'; xkolwapax anma ah Gabaón b'oj anma ah Mizpa ayiktoj yalanh schejb'anil ya' aykoj yahawoj hej konhob' ay sq'axepal ha' niman Éufrates, yetk'ulal b'ay xhtoh tz'ayik.

⁸Xmunlapax ya' Uziel sk'ahol ya' Harhaía kaw k'ul swatx'en hej tzetet yinh plata yetb'ihoj heb' ya' ti', b'oj ya' Hananías sk'ahol hune' ya' mama' kaw k'ul swatx'en hej perfume. Skawanhil heb' ya' xwatx'enkanh speyab'il Jerusalén, masanta b'ay peyab' nimej satb'al. ⁹Xmunlapax ya' Refaías sk'ahol ya' Hur swatx'enkanh peyab' yinh heb' ya' ti', ya' aykoj yahawoj yinh yiktaj tx'otx' Jerusalén. ¹⁰Xwatx'epaxkanh ya' Jedaías sk'ahol ya' Harumaf hune' majan peyab' aykoj yetk'ulal yatut; wal hunxa majan, ya' Hatús sk'ahol ya' Hasabnías xwatx'enkanh.

¹¹Xwatx'epaxkanh ya' Malquías sk'ahol ya' Harim b'oj ya' Hasub sk'ahol ya' Pahat-moab, hune'xa majan peyab', b'oj hune' torre yet hej Horno.

¹²Xmunlapax ya' Salum sk'ahol ya' Halohes b'oj heb' ix skutz'in yetb'ihoj heb' ya' ti'. Ha' ya' ti' aykoj yahawoj yiktajxa tx'otx' Jerusalén. ¹³Ya' Hanún b'oj heb' ya' ah Zanoa, ha' heb' ya' xwatx'enkanh spultahil b'ay Yak'alil sti' ha' ha'; xwatx'enkoj heb' ya' spultahil, xkawxenkankoj heb' ya' yinh k'ul. Xwatx'empaxkanh heb' ya' 450 metro peyab' tu', masanta b'ay spultahil b'ay Xhb'ejlax q'alem.

¹⁴Ya' Malquías sk'ahol ya' Recab aykoj yahawoj hej skonhob'al Bet-haquerem, ha' ya' xwatx'enkanh

spultahil b'ay Xhb'ejlax q'alem. Xwatz'ekanh ya' spultahil, xkawxenkankoj ya' yinh k'ul.

¹⁵ Ya' Salum sk'ahol ya' Colhoze aykoj yahawoj tx'otx' Mizpa, ha' ya' xwatz'enkanh spultahil b'ay sb'elal Snuq' ha' ha', xpichnitoj ya' yinh te' aq'in, xanikoj ya' spultahil, xkawxenkankoj ya' spultahil tu' yinh k'ul, xq'atb'ankanik'toj ya' ch'en hierro yinh pultah. Lawitu' xwatz'epaxkanh ya' speyab'il b'ay ch'etxi ha' ha' yet Siloé, b'ay tz'unb'ilayoj te' lob'ehal yet ya' rey, masanta b'ay escalera ch'ayapnoj b'ay Skonhob' ya' David. ¹⁶ Xwatz'epaxkanh ya' Nehemías sk'ahol ya' Azbuc hune'xa majan peyab', ya' aykoj yahawoj yiktaj tx'otx' Bet-sur. Hat x'ichitoy ya' swatz'enkanh yetk'ulal b'ay mujb'ilaytoj sfamilia ya' David, masanta b'ay ch'etxi ha' ha' b'oj b'ay scuartel heb' naj soldado.

¹⁷ Heb' ya' yik'al ya' Leví xwatz'enkanh hune'xa majan peyab': ya' Rehum sk'ahol ya' Bani x'ok ijb'alomal yinh munil. Lawitu' xwatz'epaxkanh ya' Hasabías hune'xa majan peyab', ha' ya' aykoj yahawoj yinh yiktaj skonhob'al Keila, ha' ya' x'ok ijb'alomal yinh munil tu' yinh sb'ih skonhob'.

¹⁸ Xwatz'epaxkanh heb' ya' yetb'i ya' hune'xa majan peyab', ya' Bavai sk'ahol ya' Henadad aykoj yahawoj yiktaj skonhob'al Keila, ha' ya' x'ok ijb'alomal yinh heb' ya'. ¹⁹ Xwatz'epaxkanh ya' Ezer sk'ahol ya' Jesús hune'xa majan peyab', ya' aykoj yahawoj Mizpa, hat xwatz'ekanh ya' hune' majan peyab' tu' yetk'ulal b'ay xhk'ub'alax ch'en ch'en yet howal aykoj stxikinb'al konhob'. ²⁰ Xwatz'epaxkanh ya' Baruc sk'ahol ya' Zabai hune'xa majan peyab' ch'ichitij stxikinb'al tu', masanta b'ay spultahil yatut

ya' Eliasib aykoj swi'aloj yinh heb' ya' sacerdote.
²¹ Ya' Meremot sk'ahol ya' Urías yihtxikin ya'
 Cos, ha' ya' xwatx'enkanh hune'xa majan peyab'
 ch'ichitij b'ay spultahil yatut ya' Eliasib masanta
 b'ay xhtanhk'o yatut ya'.

²² Xkolwapax heb' ya' sacerdote ay sat ak'al^c
 ch'ehayoj skawilal tu' swatx'enkanh hune'xa
 majan peyab' tu'. ²³ Ya' Benjamín b'oj ya' Hasub
 xwatx'enkanh hune'xa majan peyab' ch'ek'toj sti'
 yatut heb' ya' skawanhil; lawitu' xwatx'enpaxkanh
 ya' Azarías sk'ahol ya' Maasías yihtxikin ya'
 Ananías hune'xa majan peyab' tu' skawilal yatut.
²⁴ Xwatx'epaxkanh ya' Binúi sk'ahol ya' Henadad
 hune'xa majan peyab' ch'ichitij yatut ya' Azarías,
 masanta b'et Ángulo. ²⁵ Xwatx'epaxkanh ya' Palal
 sk'ahol ya' Uzai hune'xa majan peyab' ch'ichitij
 b'ay Ángulo tu', yetk'ulal torre kaw nahat yekanh
 xhpalk'oniltij b'ay spalacio ya' rey, aykoj sq'axepal
 b'ay yamaq'il preso. Lawitu' xwatx'epaxkanh ya'
 Pedaías sk'ahol ya' Faros hune'xa majan peyab' tu'.
²⁶ Xwatx'epaxkanh heb' ya' ch'a'ni q'ana' sb'ah yinh
 yatut Komam Dios ay b'et witz Ofel, hune'xa majan
 peyab' aykoj yetk'ulal b'ay sti' spultahil Ha' Ha'
 aykoj yetk'ulal b'ay ch'ahiloj tz'ayik b'oj hune' torre
 kaw nimej yekanh. ²⁷ Lawitu' xwatx'epaxkanh heb'
 naj ah Tecoa hune'xa majan peyab' aykoj yetk'ulal
 niman torre xhpalk'onkaniltij, masanta b'ay speyab'il
 witz Ofel.

²⁸ Heb' ya' sacerdote xwatx'enkanh peyab' ch'ichitij
 b'ay spultahil yet no' Cheh, lapan xmunla hunun
 heb' ya' yetk'ulal yatut. ²⁹ Ya' Sadoc sk'ahol

---

^c3.22 Mach kaw stxumlax tzet choche yala'iloj hebreo b'et ti'.

ya' Imer xwaxt'enkanh hune'xa majan peyab' aykoj yetk'ulal yatut; lawitu' xwaxt'enpaxkanh ya' Semaías sk'ahol ya' Secanías hune'xa majan peyab', ya' xhtanhen pultah yetk'ulal b'ay Ch'ahiloj tz'ayik. ³⁰ Xwaxt'epaxkanh ya' Hananías sk'ahol ya' Selemías b'oj ya' Hanún swaj sk'ahol ya' Salaf, hune'xa majan peyab'. Xwaxt'ekanh ya' Mesulam sk'ahol ya' Berequíás hune'xa majan peyab' aykoj yetk'ulal yatut. ³¹ Xwaxt'epaxkanh ya' Malquíás, ya' xhwaxt'en hej tzetet yinh plata, hune'xa majan peyab' ch'ichitij b'ay yatut heb' ya' ch'a'ni q'ana' sb'ah yinh yatut Komam Dios b'oj b'ay yatut heb' naj txonhom, yetk'ulal Pultah b'ay xhyamb'alaxkoj heb' naj soldado, masanta b'ay aykoj heb' ya' xhtanhen konhob' b'ay stxikinb'al peyab'. ³² Heb' naj watx'ehom hej tzetet yinh plata b'oj heb' naj txonhom, ha' heb' naj xwaxt'enkanh hune' majan peyab' ch'ichitij b'ay stxikinb'al peyab' tu', masanta b'ay spultahil no' Kaneluh.

Xtzeyelax heb' ya' israelita yuh heb' naj yenemigo

4 ¹ Yet xab'eniloj naj Sanbalat ta lanhan kowaxt'enkanh speyab'il konhob' han, xtitkanoj lemna chil naj jinh yinh machnhe hanik'oj han, x'ok naj honh stzeyenoj hayonh judío honh ti' han. ² Xalni naj yinh sat heb' naj yetb'i b'oj yinh sat heb' naj soldado yet Samaria:

—¿Tzet chunapax nixhtej tz'onla judío ti' yalni?
 ¿Tom aynapaxkoj yinh snab'al swaxt'enkanh hune' peyab' ti', kat yanikoj sxahanb'al? ¿Tom hune'nhena tz'ayik chaha' swaxt'enojkanh peyab' ti' yalni?

¿Tom chak'nhe'iloj heb' naj sunil sq'al ch'en ch'en nhusb'ilxatoj ti'?, xhi naj.

³ Tzujanpax naj Tobías amonita yinh naj, xalni naj Tobías tu':

—Hune'nhem ni'an wech ch'ahtoj xanhnoj yib'anh hune' peyab' lanhan swatx'enkanh heb' naj ti', kat yay huynahi, xhi naj.

Xtxahli ya' Nehemías

⁴ Haktu' xuh hintxahli tet Komam han, xwalni han:

«¡Dios Mamin,

wak'a' honh stzeyenkanoj heb' naj han!

Yib'anh hojab' heb' naj ch'ayk'ay

hej skistalil chal jinh ti' han,

kat hawanikoj heb' naj yul sq'ab' yenemigo;

ilaxojab'kantoj heb' naj yul nan konhob'al.

⁵ Mach chawa' nimank'ulal yinh stx'ojal heb' naj

mach chanahulnhetoj smul heb' naj,

tx'oj xuh stzotel heb' naj yinh mak lanhan

swatx'enkanh hune' peyab' ti'», kinchi tet Komam

han.

Xib'telaxkanh heb' ya' judío

⁶ Haktu' xuh komunla han, xwatx'ikanh sunil shoyanil konhob' tu', yiktaj peyab' tu' x'ahyi, haxkam kaw xakankoj konhob' tu' yinh sk'ul smunlahi.

⁷ Yaja' yet xab'enpaxiloj naj Sanbalat, naj Tobías, heb' naj

árabe, heb' naj amonita b'oj heb' naj ah Asdod ta

xwatx'ikanh speyab'il Jerusalén b'ay etab'ilkantoj,

xtitkanoj lemna chil heb' naj yinh machnhe hanik'oj.

⁸ Haktu' xuh yinikanh sb'ah heb' naj, xtit heb' naj

ya'noj howal yinh Jerusalén, yunhe skab'konkanh

kok'ul han. ⁹Yaja' xonh txahli tet Komam Dios han, xjanikoj heb' naj soldado chonh tanhen tz'ayik aq'b'al han. ¹⁰Lawitu' x'ichikoj heb' ya' ah Judá yalni: «Xax tib'ayiloj yuh heb' ya' xhb'el'nik'oj hej tzetet; kaw tx'ihaltokanoj munil, mach chuh kowatx'enojkanh peyab' ti' han», xhi heb' ya'.

¹¹Chalnipax heb' naj jenemigo han: «Ewantajnhe chonh okojtoj, mach chohtajnhe'iloj heb' naj; yet hat-xa ayonhiktoj xol heb' naj, kat kopotx'nojkantoj heb' naj, kat stukujkanoj munil», xhi heb' naj. ¹²Ay hunq'ahan heb' ya' judío ch'ehayoj skawilal heb' naj, nanan-nhe el chulkank'oj heb' ya' yalnoj jet han, chalni heb' ya': «Tzantik'a b'ay tu' chaha'koj heb' naj howal teyinh», xhi heb' ya'. ¹³Haktu' xuh hinpohnihayoj anma yinh huntaj majan sfamilia han, xwalni han ta chitoj yespada, slanza b'oj yarco, kat stoh yinhtaj peyab', b'ay maxhto watx'eb'ilojkanh peyab', b'ay hab'an yoktoj heb' naj enemigo. ¹⁴Yet xwilni han ta xiwkanh konhob', xin yamb'ankoj heb' ya' swi'al munil han, heb' ya' ijb'alom b'oj yaq'b'ilxa konhob', xwalni han:

—¡Mach chex xiw tet heb' naj! Nawejtij ta nimej yelapnojaj yeh Komam Dios, sunil mak xiw tet YA' yuh skanhil yeyi. Yinh sb'ih heyet konhob' cheyaha' howal; tz'a'ojab' hek'ul yinh heyuninal, yinh heyixal b'oj yinh heyatut, kinchi tet heb' ya' han.

¹⁵Yet xab'eniloj heb' naj jenemigo han, ta johtajxa han tzet choche heb' naj yub' jinh han, b'oj ta xax yetatoj Komam Dios tzet ayiktoj yul snab'al heb' naj yuni, xonh meltzotoj koyamanil munil hunekxa han. ¹⁶Yinhtik'a hune' tz'ayik tu' x'ichitij smunla yiktaj heb' ya', yok yiktajxa heb' ya' chonh tanhen han.

Ib'il slanza heb' ya' yuh, yarco heb' ya', spahb'al lanza heb' ya' b'oj scoraza^d heb' ya'. Heb' ya' swi'al yekoj yinh heb' ya' tu', ha' heb' ya' aykoj yetb'ihoj heb' ya' ah Judá. ¹⁷ Heb' ya' xhwatx'enkanh peyab' tu' b'oj heb' ya' ch'inik'oj hej tzetet ch'oknikoj yinh munil tu', hune' sq'ab' heb' ya' xhmunlahi, yok hune'xa b'ay ib'il yespada heb' ya' yuh. ¹⁸ Lapan aykoj yespada heb' ya' xwatx'enkanh peyab' tu' yiktaj yet xhmunla heb' ya'; wal ya' ch'oq'tzen ch'en trompeta, hink'atanh ayayoj ya' han; ¹⁹ xaxtik'a wal tet heb' naj ay yelapnojal yeh han, tet heb' ya' aykoj yahawoj konhob' b'oj tet yaq'b'ilxa konhob', xwalni han:

—Kaw nimejal hune' munil ti' b'oj kaw tx'ihal smunilal hune' peyab' ti'; kaw nahat jeloj jinh hununonh. ²⁰ Yet cheyab'enoj yoq'tzelaxoj ch'en trompeta, kat heyamb'anojkoj heb'ah kok'atanh b'ay ch'oq'oj ch'en tu' han, haxkam Komam Dios ch'a'noj howal kohelb'aloj, kinchi tet heb' ya' han.

²¹ Yalanhto maxhto sajb'iloj kat jok munil han, masanto yet ch'ay numnahi; yiktaj anma ib'il slanza yuh, kat honh stanhen han. ²² Xwalnipay tet konhob' tu' han, ta sunil anma ch'ehayoj yinh taj Jerusalén, yilal skan wayoj b'oj schejab'lom b'et Jerusalén, yunhe honh stanhen aq'b'alil han, kat smunla tz'ayikalil. ²³ Yet tu', mach hunuj mak xhelniloj xil sq'ap yinh; mach chin heliloj xil hinq'ap winh b'oj heb' ya' wuxhtajto han, heb' ya' xhkolwa jinh

---

^d4.16 Coraza ti', ha' hune' haka' chaleco chakoj heb' naj soldado yinh, yuh spahni hej lanza, mato hunujxa ch'en ch'en yet howal.

yinh munil han b'oj heb' ya' chonh tanhen han;
ib'ilnhetik'a kolanza yul koq'ab' juh hununonh han^e.

Xwatx'ekoj ya' Nehemías
hej sya'tajil ch'ek'ayoj xol konhob'

5¹ Yinh hunq'ahan tz'ayik tu', x'ah yaw heb' naj winaj b'oj heb' ix ix, yinh heb' ya' judío yet konhob'. ² Ay hune' majan anma ch'alni: «Kaw tx'ihal xhjil kob'ah b'oj juninal hayonh ti' han, tx'ihalxak'a el xhkohel ixim trigo han yunhe yek' juh han», xhi hune' majan anma tu'. ³ Aypax mak ch'alni: «Xax jakantoj kotx'otx' yinh kok'as han, juva b'oj jatut han, yunhe mach chonh kam nhohchalal han», xhi. ⁴ Aypax hune'xa majan anma ch'alni: «Xax jakaniktoj yumal kotx'otx' han, yunhe ya'lax ch'en melyuh k'amil jet han, haktu' chuh ja'ni ch'en tohlab'al tet ya' rey han. ⁵ Lahan anmahilonh hayonh ti', juxhtaj kob'ah, lahan yekoj juninal jet. Yaja' xax kotxonhkantoj juninal yul sq'ab' sik'leb'il munil han; ay haywanh kokutz'in xax kotxonhkantoj chejab'lomal han, matxa chuh jiniloj paxoj heb' ix han, haxkam nanxa mak ay yet kotx'otx' b'oj juva tz'unb'il juh han, xhi heb' naj.

⁶ Yet xwab'en yah yaw heb' ya' tu' han, xtitkanoj lemna xhwil han. ⁷ Lawitu', xin ok tuknuj hintxumnujiloj han, xin mayni heb' ya' winaj ay yelapnoj yeh han b'oj heb' ya' aykoj yahawoj konhob', xwalni han:

—¿Tzet yuh chetejayoj yal ch'en melyuh yinh heb' ya' heyuxhtaj ti' yet xhk'amli heb' ya' teyet?, kinchi han.

---

^e4.23 Mach kaw stxumlax tzet choche yala' hebreo b'et ti'.

Lawitu' xwalni han, ta yilal syamb'ankoj sb'ah heb' ya', kat swatx'elax hune' tu'. ⁸Xwalnipax han:

—Ayonhkoj jinitij paxoj heb' ya' judío jet konhob' txonhb'iltoj yul hej konhob' han; ti'nanh xin, hex-xapax lanhan hetxonhnitoj jet konhob' hunekxa, ¿tom hayonh xhjiha'paxtij paxoj jet konhob' tu' heyalni han?, kinchi tet heb' ya' han.

Matxa ninoj tzet xal heb' ya'.

⁹Xwalnipax han:

—Mach k'uluj tzet cheyuh ti'. Yilal heyay ni'anb'ahil tet Komam Dios, yunhe mach chonh stzeyeh jenemigo mach Dios sat. ¹⁰Hayin ti' han, hinfamilia han, hinmunlawom han, xhja' komelyuh k'amil tet heb' ya' han, xhja'pax ixim trigo tet heb' ya' han. Yaja' ti'nanh, matxa xhji loj yal ch'en melyuh yinh heb' ya'. ¹¹Chin q'an teyet han, ta yilal heya'ni paxoj stx'otx' heb' ya', svino heb' ya', yolivo heb' ya', yatut heb' ya'; mach chetejayoj yal hemelyuh b'oj shelel ixim trigo, vino b'oj te' aceite tet heb' ya', kinchi tet heb' ya' han.

¹²Xta'wi heb' ya' wet han, xalni heb' ya':

—Xhjaha' paxoj tet heb' ya' han, mach ninoj tzet xhkoteja'ayoj tet heb' ya' han; xhjub' haka' hawalni ti' han, xhi heb' ya'.

Haktu' xuh hinyamb'ankoj heb' ya' sacerdote han, xin chejni sta'wenojkoj heb' ya' yul sti' han, ta yilal yunuj heb' ya' tzet xal tu'. ¹³Xin tziktzen xil hinq'ap han, xwalni han:

—Hakojab'ti' chuh stziktzenoj Komam Dios maktaj mach ch'unuj tzet xta'wekoj yul sti'. Ha' hojab' Komam ch'inojiloj yatut b'oj stx'otx' b'oj sunil tzet ayah, kinchi han.

—Xta'wi sunil konhob' tu', xalni:

—¡Haktu' chute' sb'ah!, xhi.

Xanikoj heb' ya' smay Komam Dios, xyijyen heb' ya' yuni tzet xta'wekoj yul sti' tu'.

¹⁴Yulb'al 12 hab'il b'ay ayinkoj yahawoj tx'otx' Judá han, x'ichitij yinh 20 hab'il yektoj ya' Artajerjes sreyaloj konhob', masanta yinh 32 hab'il, mach xin chah hintohol yetwanoj ay hinchani han, mach xchapax heb' naj hinmunlawom yet han. ¹⁵Heb' naj yahaw konhob' b'ab'el x'ek'le hinsataj han b'oj heb' naj smunlawom heb' naj, kaw al xutekoj heb' naj yijatz konhob'; hunun tz'ayik sq'an-nikanayoj heb' naj yitah b'oj svino tet anma, sq'anpaxayoj heb' naj hune' libra ch'en plata tet anma^f. Wal hin han, mataj haktu' xwute han, haxkam ay hinxiwk'ulal tet Komam Dios han. ¹⁶Xkoyijye kowatx'enkanh speyab'il konhob' ti' han, mach ninoj kotx'otx' xkoloq' b'oj heb' naj hinmunlawom han. ¹⁷Matajnhetu', tx'ihalk'a el xwa'pax wa'oj 150 heb' ya' munlawom judío wet konhob' han b'oj heb' ya' speto b'ay hej konhob' ayayoj hinkawilal han. ¹⁸Hunun tz'ayik spotx'lax hune' no' wakax, yok wajk'onh no' kaneluh kaw sik'leb'il, xhpotx'laxpax no' ch'ik; lahunheb'taj tz'ayik yuk'lax hun tenan vino. Yaja' mach hunekoj xin tejayoj hintohol haka' yetwanoj ay hinchani han, haxkam kaw alxa yekankoj yijatz konhob' yinh machnhe hanik'oj.

---

^f5.15 Ya'taj stxumlax hebreo b'et ti'. Ha' tzet yetwanoj ay stxumlaxi, ha' ta ch'etlikankoj heb' ya' yahaw konhob' yinh anma.

¹⁹ Xwalni tet Komam Dios han: «Dios Mamin, mach chanahulnhetoj sunil hej tzetet xax wuh yinh hune' konhob' ti' han», kinchi han.

**Xikanh sb'ah heb' naj
yenemigo ya' Nehemías yinh**

6 ¹ Yet xax tanhk'o kowatx'enkanh speyab'il konhob' han, yet xax kowatx'ekanh b'ay etab'ilkantoj han, hanhk'axanhe spultahil maxhto xhjako j han yet xab'eniloj naj Sanbalat, naj Tobías, naj Gesem árabe b'oj yaq'b'ilxa heb' naj jenemigo han. ² Xin yawtetoj naj Sanbalat b'oj naj Gesem han, xalnitij heb' naj wet han: «Chach jawtetij han yuh koyamb'ankoj kob'ah b'ay hunuj swayanhb'alil Yak'alil sti' ha' ha' yet Ono», xhitij heb' naj wet han. Yinh kaw yeli, choche heb' naj yub' hunuj stx'ojal winh han. ³ Haktu' xuh wanitoj ab'ix tet heb' naj han, xwalnitoj han ta mach chuh hintoh han, haxkam ayinkoj munil yinh hune' niman munil han; ta chin toj han xhkanojkanoj txajnoj munil, kinchitoj han. ⁴ Kanhelk'a el xaltij heb' naj wet han ta chin toh han, yaja' hune'nhetik'a tzet xuh hinpajtzentoj tet heb' naj han.

⁵ Yinhxa howel el, haxa hune' naj schejab'lom naj Sanbalat tu' xatij, ib'il hune' te' hum yuh naj, hajb'ilxatoj te' ⁶ chalnihayoj sat te':

«Ch'ek' sq'umal yul hej konhob' ti', haktu' yalnipax naj Gasmu ta cheyoche heyiha'kanh heb'ah hex judío hex ti', yuxin ayexkoj hewatx'enkanh speyab'il konhob'. Ch'al-laxi ta chawoche hawaha'koj hab'ah sreyaloj heb' naj.

⁷ Ch'al-laxi ta xax hasay heb' ya' profeta yunhe spujb'ank'oj heb' ya' yul konhob' Jerusalén ta ayachxakoj sreyaloj Judá, chab'e'iloj ya' rey hune' ti'. Yuxin hulanh kok'atanh han, kat koq'umlan hune' ti'», xhitij naj yinh hune' te' hum tu'.

⁸ Haktu' xuh wanitoj spaj stzoti' naj han, xwalnitoj han: «Leq'ti'al tzet chawala, tonhe chawichekanh hune' ti'», kinchitoj han. ⁹ Xoché heb' naj honh sxib'te'kanh han, yunhe skab'konkanh kok'ul han, kat kotinhchankanoj munil han, xwalni tet Komam Dios han: «Ti'nanh xin Mamin, ha' wip han, yunhe kam wanikoj yinh hink'ul hinmunla han»,⁸ kinchi han.

¹⁰ Lawitu' xin toh yatut naj Semaías sk'ahol ya' Delaía, yihtxikin ya' Mehetabel han, haxkam majcheb'ilkaniktoj sb'ah naj yuh yul yatut, xalni naj wet han:

—Tonh jeb'a' kob'ah yul yatut Komam Dios, kat kopeb'ankanoj spultahil jinh, haxkam ay mak ch'ochen hach spotx'noj hune' aq'b'al ti', xhi naj wet han.

¹¹ Xin ta'wi tet naj han, xwalni han:

—Mach yetwanoj ay hintoh web'anojtoj hinb'ah hayin ti' han. Anma haka' hin ti' han, mach yetwanoj ay stoh yeb'anojtoj sb'ah yul yatut Komam Dios, yunhe skolni sq'inal. Mach chin toh han, kinchi tet naj han.

¹² Xin txumiloj han, ta mataj Komam Dios x'anikoj hune' ti' yinh yanma naj, to naj Tobías b'oj naj

---

⁸6.9 Mach tz'ajanoj yeyoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo. A' wip han, hakhnetu' yeyoj.

Sanbalat, xtohlan naj. ¹³ Xtohlalax naj yuni hune' tu', yunhe hinxiwkanh han, kat wanikoj hinmul han. Xoché heb' naj yiha'loj hinpixan han, kat yek' hinq'umal han.

¹⁴ Haktu' xuh walni tet Komam Dios han: «Dios Mamin, mach hanahulnhetoj sunil hej stx'ojal chuh naj Tobías b'oj naj Sanbalat ti'; mach chanahulnhepaxtoj tzet xuh ix Noadías profetisa b'oj yaq'b'ilxa heb' naj profeta x'ochen hinxib'tenojkanh han», kinchi tet Komam han.

¹⁵ 52 tz'ayik xja' kowatx'enkanh peyab' tu' han, yinh tz'ayik 25 yet x'ahaw Elul, ha' tu' xwatx'ikanojkanh. ¹⁶ Yet xab'eniloj heb' naj jenemigo hune' ti' han, b'oj sunil hej konhob' kawil yekoj jinh han, xiwkanojkanh, x'ilaxkaniloj spixan heb' naj yab'eni, xohtajnheniloj heb' naj, ta Komam Dios xwatx'en hune' munil tu'.

¹⁷ Yulb'al hunq'ahan tz'ayik b'ay aykoj munil tu', maxhtik'a xb'ejkanoj heb' naj winaj ay yelapnojal yeh ay b'et Judá yanitoj te' hum tet naj Tobías, kat spajtzenpaxtij naj te' tet heb' naj. ¹⁸ Tx'ihal heb' ya' yet Judá tu' x'ok yetb'ihøj naj, haxkam mohyinaj naj b'oj skutz'in ya' Secanías sk'ahol ya' Ara; mohyinajpax naj Johanán sk'ahol naj b'oj ix skutz'in ya' Mesulam sk'ahol ya' Berequíás. ¹⁹ Yinh hinsat ch'al-laxkanoj sunil hej sk'ulal tzet chuh naj Tobías tu' han, kat stopax al-laxoj tet naj tzet xhwal han. Chakantij naj te' hum wet han, yunhe hin sxib'tenkanh naj han.

Xsay ya' Nehemías heb' ya' ijb'alom

7¹ Yet xwatx'ikanojkanh sunil hej peyab', yet x'ok-kanoj spultahil, xsaylaxkanoj heb' ya' tanhehom pultah, heb' ya' yik'al ya' Leví b'oj heb' ya' b'itnom. ²Xwakoja ya' wuxhtaj Hanani yahawoj Jerusalén han, xwanipaxkoja ya' Hananías swi'aloj konhob' han, ya' aykoja swi'aloj heb' naj soldado xhtanhen speyab'il konhob', haxkam hanhe ya' Hananías tu' b'ay xkawxi hink'ul han, hanhe ya' q'a' ayto sxiwk'ulal tet Komam Dios, sataj yaq'b'ilxa heb' naj. ³Xwalnikanoj tet heb' ya' han:

Yet ch'ahojiloj tz'ayik, kat hehajnoj spultahil Jerusalén, yet xhtoj tz'ayik, kat hepeb'anoj. Yalanhto maxhto ch'elkoj heb' naj tanhehom pultah yinh smunil, kat heq'atb'anojkanik'toj ch'en hierro yinh pultah tu'. Lawitu' xhtanhewoj heb' naj ah Jerusalén; ay heb' naj xhtanhewoj b'ay yetwanoj ay stanhewoj, aypax heb' naj xhtanhewoj yetk'ulal yatut», kinchi tet heb' ya' han.

⁴Yet tu', kaw nimejal yekoj konhob' Jerusalén, yaja' mach tx'ihaloj anma ay sat tx'otx', haxkam maxhto xhwatx'elaxkanh hej te' nah.

Sb'isil heb' ya' ah Judá xpaxtij b'et Babilonia

(Esd. 2.1-70)

⁵Xakoj Komam Dios yinh wanma hinyamb'ankoja heb' ya' winaj ay yelapnojal yeh han, heb' ya' swi'al konhob' b'oj sunil anma ay yul konhob', yunhe yinihaltij heb' ya' yempadronamiento, hantajtik'a sb'isil sfamilia heb' ya'. X'i'cha te' hum b'ay ayayoj

sb'ih sunil heb' ya' x'apni yet yalanhto tu' wuh han, hakti' yeyoj sat te':

⁶ «Ha' heb' ya' israelita ti' ib'iltoj yuh ya' rey Nabucodonosor b'et Babilonia. Hat pitzk'anaj heb' ya' b'et Judá, xmeltzotij heb' ya' Babilonia, x'apni heb' ya' b'et Jerusalén, b'ay hunq'ahanxa skonhob'al Judá; lapan x'apni heb' ya' b'ay skonhob'. ⁷ Ha' heb' ya' ti' ijb'alom x'apni yinh ya' Zorobabel: ya' Jesúa, ya' Nehemías, ya' Azarías, ya' Raamías, ya' Nahamani, ya' Mardoqueo, ya' Bilsán, ya' Misperet, ya' Bigvai, ya' Nehum b'oj ya' Baana.

Ha' ti' sb'isil sunil heb' ya' israelita xmeltzotij:

⁸ 2 mil 172 heb' naj yik'al ya' Paros.

⁹ 372 heb' naj yik'al ya' Sefatías.

¹⁰ 652 heb' naj yik'al ya' Ara.

¹¹ 2 mil 818 heb' naj yik'al ya' Pahat-moab, ha'tik'apax heb' naj yik'al ya' Jesúa b'oj ya' Joab.

¹² Mil 254 heb' naj yik'al ya' Elam.

¹³ 845 heb' naj yik'al ya' Zatu.

¹⁴ 760 heb' naj yik'al ya' Zacai.

¹⁵ 648 heb' naj yik'al ya' Binúi.

¹⁶ 628 heb' naj yik'al ya' Bebai.

¹⁷ Dos mil 622 heb' naj yik'al ya' Azgad.

¹⁸ 667 heb' naj yik'al ya' Adonicam.

¹⁹ 2 mil 67 heb' naj yik'al naj Bigvai.

²⁰ 655 heb' naj yik'al ya' Adín.

²¹ 98 heb' naj yik'al ya' Ater, ha'tik'apax ya'

Ezequías.

²² 328 heb' naj yik'al ya' Hasum.

²³ 324 heb' naj yik'al ya' Bezai.

²⁴ 112 heb' naj yik'al ya' Harif.

25 95 heb' naj ah Gabaón.

26 188 heb' naj ah Belén b'oj heb' naj ah Netofa.

27 128 heb' naj ah Anatot.

28 42 heb' naj ah Bet-azmavet.

29 743 heb' naj ah Quiriat-jearim, heb' naj ah Cafira b'oj Beerot.

30 621 heb' naj ah Ramá b'oj Geba.

31 122 heb' naj ah Micmas.

32 123 heb' naj ah Bet-el b'oj Hai.

33 52 heb' naj ah hunxa Nebo.

34 Mil 254 heb' naj hat elnajkoj b'ay hune'xa konhob' Elam.

35 320 heb' naj ah Harim.

36 345 heb' naj ah Jericó.

37 721 heb' naj ah Lod, Hadid b'oj Ono.

38 3 mil 930 heb' naj yik'al ya' Senaa.

39 973 heb' ya' sacerdote yik'al ya' Jedaías, sfamilia ya' Jesúa.

40 Mil 52 heb' naj yik'al ya' Imer.

41 Mil 247 heb' naj yik'al ya' Pasur.

42 Mil 17 heb' naj yik'al ya' Harim.

43 »74 heb' naj yik'al ya' Leví titnaj yinh ya' Jesúa b'oj yinh ya' Cadmiel, sfamiliatopax ya' Hodavías yeh heb' naj.

44 »148 heb' naj b'itnom yik'al ya' Asaf.

45 »138 heb' naj tanhehom pultah yinh yik'al ya' Salum, yinh yik'al Ater, yinh yik'al ya' Talmón, yinh yik'al ya' Acub, yinh yik'al ya' Hatita b'oj yinh yik'al ya' Sobai.

46 »Ha' hej ik'ale ti' x'a'ni q'ana' sb'ah yinh yatut Komam Dios: yik'al ya' Ziha, yik'al ya' Hasufa, yik'al ya' Tabaot, ⁴⁷ yik'al ya' Queros, yik'al ya' Siaha,

yik'al ya' Padón, ⁴⁸ yik'al ya' Lebana, yik'al ya' Hagaba, yik'al ya' Salmái ⁴⁹ yik'al ya' Hanán, yik'al ya' Gidel, yik'al ya' Gahar, ⁵⁰ yik'al ya' Reaía, yik'al ya' Rezín, yik'al ya' Necoda, ⁵¹ yik'al ya' Gazam, yik'al ya' Uza, yik'al ya' Paseah, ⁵² yik'al ya' Besai, yik'al ya' Mehunim, yik'al ya' Nefisesim, ⁵³ yik'al ya' Bacbuc, yik'al ya' Hacufa, yik'al ya' Harhur, ⁵⁴ yik'al ya' Bazlut, yik'al ya' Mehída, yik'al ya' Harsa, ⁵⁵ yik'al ya' Barcos, yik'al ya' Sísara, yik'al ya' Tema, ⁵⁶ yik'al ya' Nezía b'oj yik'al ya' Hatifa.

⁵⁷ »Yik'al heb' naj schejab'lom ya' Salomón: yik'al ya' Sotai, yik'al ya' Soferet, yik'al ya' Perida, ⁵⁸ yik'al ya' Jaala, yik'al ya' Darcón, yik'al ya' Gidel, ⁵⁹ yik'al ya' Sefatías, yik'al ya' Hatil, yik'al ya' Poqueret-hazebaim b'oj heb' naj yik'al ya' Amón. ⁶⁰ 392 sb'isil sunil heb' naj ch'a'ni q'ana' sb'ah yinh yatut Komam Dios b'oj yik'al heb' naj schejab'lom ya' Salomón.

⁶¹ »Ha' hej ik'ale ti' xpaxtij b'et Tel-mela, b'et Tel-harsa, b'et Querub, b'et Adón b'oj b'et Imer. Mach xuh yil-laxi ta israelita heb' naj, mato machoj: ⁶² yik'al ya' Delaía, yik'al ya' Tobías b'oj yik'al ya' Necoda, 642 sb'isil heb' naj. ⁶³ Xpaxpaxtij oxwanh familiahil heb' ya' sacerdote: heb' naj yik'al ya' Habaía, heb' naj yik'al ya' Cos b'oj heb' naj yik'al ya' Barzilai. Xmohyi ya' Barzilai tu' b'oj hune' skutz'in ya' mama' Barzilai, ah Galaad, yuxin x'ok-kanoj sb'ih sfamilia yixal ya' tu' yinh. ⁶⁴ Xsaykanoj heb' naj ti' sb'ih yichmam b'ay tz'ib'nheb'ilayoj sb'ih heb' ya', yaja' maxhtik'a xchalokanojkanh, yuxin x'ilaxiloy heb' naj stz'ajoj heb' ya' sacerdote. ⁶⁵ Xchejwapax

ya' aykoj yahawoj konhob', ta mach chuh slonina heb' naj itah kaw xikiltaj yeyi, haxkam yilalto yilnoj ya' sacerdote yinh ch'en Urim b'oj ch'en Tumim tzet chute' sb'ah.

⁶⁶»42 mil 360 sb'isil sunil anma tu', ⁶⁷yinh machkoj hujeb' mil 337 heb' naj chejab'lom b'oj heb' ix chejab'lom stz'ajoj. Aypax 245 heb' naj b'itnom b'oj heb' ix b'itnom. ⁶⁸Aypax 736 no' cheh, yok 245 no' mula. ⁶⁹Aypax 435 no' camello, yok wajeb' mil 720 no' burro.

⁷⁰»Ay haywanh heb' naj winaj swi'al yekoj yinh sfamilia, xwayitij yinh yanma ya'ni yofrenda yinh munil. Xa'pax ya' aykoj yahawoj konhob' hune' mil ch'en melyuh oro, 50 hej ch'en nimej sek' nab'a' oro yok 530 hej xilq'ape chakoj heb' ya' sacerdote yinh. ⁷¹Xa' heb' naj aykoj swi'aloj sfamilia 20 mil ch'en melyuh nab'a' oro, yok 27 quintal ch'en plata xa' heb' naj yinh munil tu'.

⁷²»Xa'pax yaq'b'ilxa anma ay yul konhob' tu' 20 mil ch'en melyuh nab'a' oro, 25 mil quintal ch'en plata yok 67 xilq'ape chakoj heb' ya' sacerdote yinh. ⁷³Haktu' xuh yehayoj heb' ya' sacerdote b'oj sunil heb' ya' israelita yul hej skonhob', heb' ya' yik'al ya' Leví, heb' ya' tanhehom pultah, heb' ya' b'itnom b'oj heb' ya' ch'a'ni q'ana' sb'ah yinh yatut Komam Dios».

Xa' leer ya' Esdras stzoti' Komam Dios tet konhob'

Yinh shuj x'ahaw, hat-xa ch'ehayoj heb' ya' israelita yul skonhob'.

8¹ Xyamb'akoj sb'ah sunil konhob' b'ay txonhb'al, yetk'ulal b'ay spultahil Ha' Ha', xq'an-ni heb' ya' tet ya' Esdras kuywahom, ta chiltij ya' te' hum

b'ay ayayoj kuyb'anile ab'iltij tet ya' Moisés yuh Komam Dios tet heb' ya' israelita. ²Yinh sb'ab'el tz'ayik yet shuj x'ahaw, ha' tu' xinitij ya' Esdras sacerdote tu' te' hum yinh sat konhob', yinh sat heb' naj winaj b'oj heb' ix ix, yinh sat sunil anma chuh stxumni tzet ayayoj sat te'. ³Hat xa' leer ya' te' b'ay txonhb'al yetk'ulal b'ay spultahil Ha' Ha'. Kaw sab'totik'a x'ichikoj ya' ya'ni leer te' yinh sat sunil heb' naj winaj b'oj heb' ix ix, yinh sat sunil mak chuh stxumni tzet ayayoj sat te', masanto yinh chuman xtanhk'okanoj ya'; kaw xochekanoj anma yab'e' kuyb'anile ayayoj sat te'.

⁴Xwatz'elaxkanh hune' b'ay x'ahtoj linhnoj ya' Esdras kuywahom tu', nab'a' aq'in x'utelaxi; yinh swatz' ya' x'ah linhnoj ya' Matatías, ya' Sema, ya' Anías, ya' Urías, ya' Hílcías b'oj ya' Maasías; yinh smek ya' x'ah linhnoj ya' Pedaías, ya' Misael, ya' Malquías, ya' Hasum, ya' Hasbadana, ya' Zacarías b'oj ya' Mesulam. ⁵Nahat-ta yekanojkanh b'ay x'ahtoj ya' Esdras tu' yinh sat konhob'; sunil konhob' x'ah wanoj, yet xajnitoy ya' te' hum tu'. ⁶Xakoj ya' Esdras tu' smay Komam Yahveh, Komam nimej yelapnojaj yeyi. Sunil konhob' tu' xmohb'ankanh sq'ab' satkanh, xalni ¡Haktu' yeyi! ¡Haktu' yeyi!, xhi. Lawitu' x'ay ni'anb'ahil tet Komam Yahveh, x'ay jahnoj shaq'enoj Komam, x'aykanoj spalanh sat tx'otx'.

⁷Hune'nhetik'a b'ay aykanayoj anma tu', heb' ya' yik'al ya' Leví xtihtiloj hej kuyb'anile tet konhob', ha': Ya' Jesús, ya' Bani, ya' Serebías, ya' Jamín, ya' Acub, ya' Sabetai, ya' Hodías, ya' Maasías, ya' Kelita, ya' Azarías, ya' Jozabed, ya' Hanán b'oj ya' Pelaía.

⁸ Kaw k'ul xuh ya'ni leer heb' ya' te' hum b'ay ayayoj skuyb'anil Komam Dios tu', kat stihniloj heb' ya', tzet kaw choche yala'iloj kuyb'anile, yunhe sunil anma chuh stxumniloj.

⁹ Sunil anma x'oq'kanoj yab'en hej kuyb'anile ayayoj yul yum Komam Dios tu', haxkam mach xyijyek'oj heb' ya', haktu' xuh yalni ya' Nehemías tet sunil anma, ya' aykoj yahawoj konhob', b'oj ya' Esdras sacerdote, kuywahompax ya' b'oj heb' ya' yik'al ya' Leví xhtihniloj tet konhob', xalni heb' ya' yinh hakti': «Mach yetwanoj ay heyoq'i, mach ch'ok b'isk'ulal heyuh. Pohb'ililoj hune' tz'ayik ti' tet Komam Yahveh koDiosal», xhi heb' ya'. ¹⁰ Xalnipax ya' Nehemías tu' tet konhob': «As wa'anhwej yinh k'ul, kat heyuk'ni vino kaw k'ul, kat heya'ni tzet sloh anma matzet watx'eb'il yuh, haxkam pohb'ililoj hune' tz'ayik ti' tet Komam Yahveh. Mach ch'ok b'isk'ulal heyuh, ha' Komam Yahveh ch'anojkoj tzalalal yinh heyanma kat ya'noj Komam heyip», xhi ya'.

¹¹ Xa'pax heb' ya' yik'al ya' Leví yaq'lob'al sk'ul konhob', xalni heb' ya': «Mach chex oq'i, mach cheyakojo b'isk'ulal yinh heyanma, pohb'ililoj hune' tz'ayik ti'», xhi ya'.

¹² Haktu' xuh stoh sunil konhob' tu' wa'oj, xuk'ni svino, xsanitoj itah tet anma mach yet, kaw tzalalal yekanoj, haxkam xtxumiloj stzoti' Komam Dios x'al-lax tet.

Q'inh yet nixhtej Pat

¹³ Yinh hunxa tz'ayik, xyamb'akojo sb'ah sunil heb' ya' aykoj swi'alojo yinh sfamilia ay yul konhob',

heb' ya' sacerdote, heb' ya' yik'al ya' Leví b'oj ya' Esdras kuywahom, yunhe skuyni heb' ya' kuyb'anile yet Komam Dios. ¹⁴Haktu' xuh yilchakanh yuh heb' ya', b'ay tz'ib'nheb'ilayoj schejb'anil Komam Yahveh ab'ilkanoj tet ya' Moisés, ta yilal yehik'oj sunil heb' ya' israelita yul nixhtej pat yulb'al hune' q'inh yinh shuj x'ahaw, ¹⁵kat spujb'ank'oj heb' ya' yul sunil hej konhob' b'oj Jerusalén, ta yilal yeltoj heb' ya' israelita tu' saynoj sq'ab' te' olivo b'ay hej witz, sq'ab' te' xol-telajil olivo, sq'ab' te' arrayán, sq'ab' te' palma b'oj sq'ab' hej te' te' hupan yeyi, kat swatx'elaxkanh nixhtej pat haka' yalni kuyb'anile tu'. ¹⁶Haktu' xuh yeltoj sunil anma tu' saynoj sq'ab' te' te', xwatx'enkanh spat yib'anh yatut, yamaq'il yatut, yamaq'il yatut Komam Dios, b'ay txonhb'al b'ay spultahil ha' ha' b'oj b'ay txonhb'al b'ay spultahil yet ya' Efraín. ¹⁷Sunil anma xmeltzotij b'et Babilonia tu', xwatx'ekanh spat, hat x'eh yul spat tu'; kaw aykanoj niman tzalalal, haxkam, hatax yet x'ehik'oj ya' Josué sk'ahol ya' Nun, hataxtu' xek'tzen heb' ya' hune' q'inh ti' yinh hakti'.

¹⁸Shujeb'al tz'ayik q'inh tu' xa' leer ya' Esdras te' hum b'ay tz'ib'nheb'ilayoj kuyb'anile yet Komam Dios. Yinhxa swaxajeb' tz'ayik xyamb'a sb'ah heb' ya', haka' yalni kuyb'anile.

Xq'an ya' Esdras nimank'ulal yinh smul konhob' Israel

9 ¹Yinh tz'ayik 24, yinhtik'a shuj x'ahaw tu', xyamb'akoj sb'ah heb' ya' israelita yuh ya'ni heb' ya' ayuno; xakoj heb' ya' xilq'ape kaw stzako yinh, xanihatoj heb' ya' pojoj xol xil swi'. ²Xpohiloj sb'ah

heb' ya' israelita tu' xol sunil anma nan konhob'al, x'ah linhnoj heb' ya', x'ichikoj heb' ya' yalnihatij smul b'oj hej stx'ojal xuh yichmam heb' ya'. ³ X'ah linhnoj heb' ya' b'ay ayah, x'ichikoj heb' ya' ya'ni leer te' hum b'ay ayayoj skuyb'anil Komam Yahveh sDiosal. Oxeb' hora x'il-lax te' hum tu', yok oxeb'xa hora xalatij heb' ya' smul, xshaq'en heb' ya' Komam Yahveh sDiosal. ⁴ Lawitu' x'ahtoj heb' ya' yik'al ya' Leví yib'anh te' aq'in nahat yekanh; x'ahtoj ya' Jesúa, ya' Bani, ya' Cadmiel, ya' Sebanías, ya' Buni, ya' Serebías, ya' Bani b'oj ya' Quenani, xalni heb' naj yinh kaw ip tet Komam Yahveh sDiosal. ⁵ Xalnipax hune'xa majan heb' ya' yik'al ya' Leví; ya' Jesúa, ya' Cadmiel, ya' Bani, ya' Hasabnías, ya' Serebías, ya' Hodías, ya' Sebanías b'oj ya' Petaías:

—«Jiha'wejkanh kob'ah, kat janikoj smay Komam Yahveh koDiosal, haxkam itzitzalnhetik'a yeh Komam yinh stohb'al q'inal», xhi heb' ya'. Haktu' xuh stxahli heb' ya', xalni heb' ya':

«Alaxojab'koj hamay Mamin,
haxkam q'a' nimejalto sq'aq'al hamay sataj
txahyeb'al b'oj janikoj hamay han.

⁶ »Hachnhe Yahveh hach, mach hunujxa Dios haka' hach.

Hach xawatx'e satkanh b'oj sat yib'anh q'inal;
hach xawatx'e sunil tx'umel b'oj tx'otx' tx'otx',
hach xawatx'e sunil tzet ay sat tx'otx' tx'otx'.
Hach xawatx'e ha' mar b'oj sunil hej tzetet ay yul
ha'.

Hach chawa' sq'inal sunil hej tzetet ti',
yuxin chach shaq'e sunil tzet ay satkanh.

⁷ »Hach xasik'le ya' Abram Mamin Yahveh,

xawinihaltij ya' yul konhob' Ur yet heb' naj caldeo,
xawanikoj Abraham sb'ihoj ya'.

⁸ Xawila ta aykoj skawxob'al sk'ul ya' tawinh

Mamin,

xawanikoj hune' lahk'ulal haxol b'oj ya',
yunhe hawa'ni tx'otx' tx'otx' yet heb' naj cananeo
tet ya',

tx'otx' yet heb' naj heteo, yet heb' naj amorreo,
yet heb' naj ferezeo, yet heb' naj jebuseo,
b'oj yet heb' naj gergeseo,
yunhe ya'ni ya' tx'otx' tet yik'al.

Xawuh tzet xata'wekoj hawib'anh Mamin,
haxkam mach ch'ek' ek'on tzet chawala.

⁹ »Xawila tzet xuh yek'kanoj ya' yanma heb' ya'
jichmam b'et tx'otx' Egipto han,
xawab'entoj yet x'ah yaw heb' ya' b'ay ha' Mar
Rojo.

¹⁰ Tx'ihal hej k'ayb'alk'ulehal b'oj nimejtaj tzetet
xayeh

yinh sat ya' faraón, yinh sat

heb' naj schejab'lom ya',

b'oj yinh sat sunil mak ay sat stx'otx' ya',

haxkam hawohtaj ta matzet xi'

heb' naj yinh heb' ya' jichmam han,

haktu' xuh yok hamay yinh sunil hej tzetet xawuh
tu',

xhto ok-kanoj hamay ti'nanh Mamin.

¹¹ Xapohtoj ha' mar yinh sat heb' ya',

xb'elwik'toj heb' ya' b'ay tajinh.

Haka' stokanoj ch'en ch'en yichta ha' mar,

haktu' xuh hawanikanaytoj heb' naj xtzumb'en
heb' ya' yichta ha' mar.

¹² Yalanh hune' hijan moyan xab'eytze heb' ya'
 tz'ayikalil,
 yalanh hune' topan q'a' q'a' xab'eytze heb' ya'
 aq'b'alil,
 yunhe yilni heb' ya' sb'eh b'ay xhka stohi.

¹³ »Xach ayiloj b'ay witz Sinaí,
 hat-ta satkanh xach tzotelaytij tet heb' ya',
 xawa'ni tzet yetwanoj ay yulaxi,
 kuyb'anile b'ay chuh skawxi sk'ul anma,
 chejb'anile yilal syijyelaxi
 b'oj hej chejb'anile kaw k'ul.

¹⁴ Xachej spoho'iloj heb' ya' tz'ayik sábado tawet,
 ha' xewb'al tz'ayik,
 xawalnipaxtij tet ya' Moisés hachejab'lom,
 ta yilal syijyen heb' ya' hakuyb'anil, hej
 hachejb'anil,
 hej tzetet yilal syijyelaxi.

¹⁵ »Satkanhta xawaytij tzet sloh heb' ya' yet
 xnhohcha heb' ya';
 xawiltij ha' ha' yul ch'en niman ch'en yet xtajkanh
 sti' heb' ya',
 xawalni ta xhtoh heb' ya' yetnhe' tx'otx' tx'otx',
 xata'wekoj yul hati' hawa'ni tet heb' ya'.

¹⁶ Yaja' kaw xwi'enhe sb'ah heb' ya' jichmam tawet
 han,
 matzet xi' heb' ya' tawinh,
 xmanhk'on heb' ya' hachejb'anil.

¹⁷ Mach xoche heb' ya' syijye' tzet xawala,
 xnahulnhekantoj heb' ya' sunil hej k'ayb'alk'ulehal
 xawuh yinh;
 xoche heb' ya' saya' hune' mak x'ok ijb'alomal
 yinh,

yunhe smeltzotoj heb' ya' yinh sik'leb'il munil b'et
Egipto hunekxa.

Yaja' mach xatinhchakanoj heb' ya' Mamin,
xawa' nimank'ulal yinh smul heb' ya',
haxkam kaw k'ulch'an hak'ul,
kaw tzet stz'a' hak'ul yinh anma,
kaw ay snimanil hak'ul
b'oj mach lemb'iloj xhtit hahowal.

¹⁸ »Xa' ulujtuj heb' ya' ch'en oro,
xwatx'enayoj heb' ya' hune' yechel no' tzeh wakax,
xalni heb' ya': “Ha' hune' ti' kodios xonh inihaltij
Egipto”, xhi heb' ya';
kaw tx'oj tzet xukanoj heb' ya',
matzet xi' heb' ya' tawinh.

¹⁹ Yuh stz'a' hak'ul yinh heb' ya',
mach xatinhchakanoj heb' ya' yul desierto.
Maxhtik'a xpohiloj sb'ah hune' hijan moyan yinh
heb' ya' tz'ayikalil,
yunhe syeni b'eh tet heb' ya' b'ay xhka stoh heb'
ya',
mach xpohiloj sb'ah hune' topan q'a' q'a' yinh heb'
ya',
yunhe yilni heb' ya' sb'eh aq'b'alil.

²⁰ »Xawatij Hawespíritu kaw k'ul,
yunhe syeni hej tzetet tet heb' ya';
mach xmahikanh maná tet heb' ya',
xawa' ha' ha' yuk'u' heb' ya' yet x'apni tajinhti'al
yinh heb' ya'.

²¹ Xawa' tzet sloh heb' ya' yulb'al 40 hab'il yul
desierto,
mach ninoj tzet xmahlan tet heb' ya';
maxhtik'a xilb'iloj xil sq'ap heb' ya',

maxhtik'a xmalkanh voj heb' ya'.

²² »Xawa' i'wahoj heb' ya' yinh heb' ya' rey b'oj
yinh hej konhob',

xawitxq'antoj tx'otx' tx'otx' yinh heb' ya',
xetnhenkanoj heb' ya' tx'otx' Hesbón yet-tik'a ya'
Sehón sreyal konhob'

b'oj tx'otx' Basán yet-tik'a ya' Og sreyal konhob'.

²³ Haka' sb'isil tx'umel satkanh,

haktu' xawute hatx'ihalnhenkaniloj sb'isil yik'al
heb' ya',

xawinitoj heb' ya' b'ay tx'otx' tx'otx'
xata'wekoj hawib'anh hawa'ni tet yichmam heb'
ya'.

²⁴ »X'apni heb' ya' b'ay tx'otx' tx'otx' tu',

xetnhen heb' ya' tx'otx';

xawa' i'wahoj heb' ya' yinh heb' naj ch'ehayoj sat
tx'otx',

heb' naj sreyal konhob', heb' naj cananeo;

xawakoj heb' naj yul sq'ab' heb' ya',

yunhe yilni heb' ya' tzet chutetoj heb' ya' heb' naj:

²⁵ Xetnhekanoj heb' ya' hej konhob' kaw k'ul yekoj
speyab'il,

tx'otx' tx'otx' kaw k'ul sat,

hej te' nhah nohnajkanoj yinh q'alomal,

hej oq' k'ajb'ilxa yinh k'ul,

te' uva, te' olivo,

b'oj tx'ihal hej te' satnom te'.

Xi'kanoj sk'ul heb' ya' swa' yinh k'ul,

xb'aq'ichb'ikaniloj heb' ya';

kaw xa'kanoj heb' ya' tzalahoj sk'ul yuh sk'ulch'anil
hak'ul.

²⁶ »Yaja' xwi'enhe sb'ah heb' ya' tawet Mamin,

xinikanh sb'ah heb' ya' tawinh,
 xanhni maloj heb' ya' hakuyb'anil;
 xpotx'nikantoj heb' ya', heb' ya' profeta
 xhkachni heb' ya' yinh tzet chuh,
 yunhe smeltzokoj heb' ya' tawinh,
 kaw tx'oj tzet xuh heb' ya', matzet xi' heb' ya'
 tawinh.

27 Haktu' xuh hawanikankoj heb' ya' yul sq'ab' heb'
 naj yenemigo,
 x'ek'kanoj ya' yanma heb' ya' yuh heb' naj;
 yaja' yet kaw tx'ojxa yekankoj heb' ya', x'ahpax
 yaw heb' ya' tawet,
 xawab'enpaxtoj tzet chal heb' ya' hat-ta satkanh;
 yuh stz'a' hak'ul yinh heb' ya', xawipaxkanh heb'
 ya' xkolnihiltij heb' ya' yul sq'ab' heb' naj
 yenemigo tu'.

28 Yaja' yet k'ulxa yepaxkoj heb' ya',
 kat yokpax heb' ya' yanojkoj smul tawet,
 yuxin xawakankoj heb' ya' yul sq'ab' heb' naj
 yenemigo,
 x'ok-kantoj heb' ya' yalanh schejb'anil heb' naj.
 Lawitu' kat sq'an-nipax heb' ya' hakolwal yinh,
 kat hawab'enpaxtoj tzet chal heb' ya' hata satkanh;
 tx'ihalk'a el xakoliloj heb' ya' yuh stz'a' hak'ul yinh
 heb' ya'.

29 Xach kachwa yinh heb' ya',
 yunhe syijyen heb' ya' hakuyb'anil,
 yaja' xchilb'a heb' ya' tzet chala,
 matzet xi' heb' ya' tawinh,
 xmanhk'on heb' ya' hachejb'anil;
 matxa syijyekanoj heb' ya' yuni tzet yetwanoj ay
 yulaxi,

k'ajam ha' hunq'ahan tu' ch'a'ni sq'in al mak
xhyijyenk'oj.

Xikanh sb'ah heb' ya' tawinh,
mach xab'etoj heb' ya' tzet xawala,
xkawnhenkanoj heb' ya' yanma tawet.

³⁰ »Xtechakantij heb' ya' hawuh Mamin,
nahatil aykanayoj snimanil hak'ul yib'anh heb' ya'.
Xawatij heb' ya' profeta aykoj Hawespíritu yinh,
yunhe skachwa heb' ya' yinh heb' ya';
yaja' maxhtik'a xab'etoj heb' ya',
yuxin xawakankoj heb' ya' yul sq'ab'
hej konhob' ay sat tx'otx' tx'otx'.

³¹ Yaja' yuh stz'a' hak'ul yinh heb' ya',
maxhtik'a xatinhchakanoj heb' ya',
mach xatanhtzekaniloj heb' ya' yinh stohb'al q'in al;
haxkam kaw k'ulch'an hak'ul b'oj tzet stz'a' hak'ul
yinh anma.

³² »Ti'nanh xin Dios Mamin, koDiosal haweh han,
kaw nimej yelapnojal haweyi,
ay skanhil hamay, sunil mak xiw tawet;
mach chanahulnhetoj halahk'ulal chawatx'e,
chawayoj sk'ulch'anil hak'ul jib'anh han.
Ilk'anab' sunil hej sya'tajil xax ek'toj yinh heb' ya'

korey han,
yinh heb' ya' aykoj yahawoj konhob',
yinh heb' ya' sacerdote, yinh heb' ya' profeta,
yinh heb' ya' jichmam han b'oj yinh sq'in al sunil
jet konhob' han.

Payxa x'ichitij yek' ya' yanma heb' ya',
yet-taxtik'a xonh oktoj yalanh schejb'anil
heb' naj sreyal Asiria han, masanta ti'nanh.

³³ Yaja' st'inhanilnhe tzet chawuh Mamin,

yetwanoj yek' ya' janma han;
yaja' maxhtik'a chonh hawakanoj han,
wal honh han xjakoj komul tawet han.

³⁴ Mach xyijye heb' ya' korey hakuyb'anil han,
heb' ya' aykoj yahawoj hej konhob',
heb' ya' sacerdote b'oj heb' ya' jichmam han;
xmanhk'o heb' ya' hachejb'anil,
mach xyijye heb' ya' hachejb'anil ab'ilkanoj yuh
snalaxtij.

³⁵ Xawa' q'alomal tet heb' ya' rey tu'
yet aykoj heb' ya' sreyaloj konhob',
niman tx'otx' kaw k'ul sat xawa' tet heb' ya';
yaja' maxhtik'a xb'ejkanoj heb' ya' yuni hej stx'ojal,
mach xach shaq'e heb' ya'.

³⁶ »jDios Mamin! Ilk'anab' tzet jekankoj han,
chejab'lomxa jekoj sat tx'otx' tx'otx'
xawa' tet heb' ya' jichmam han,
yunhe sloni heb' ya' hej q'alomal ch'ah sat tx'otx'.

³⁷ Tet-xa heb' ya' rey ch'ek'kanoj sunil hej tz'unub'
ch'ah sat hune' tx'otx' tx'otx' ti';
yuh komul han, yuxin xonh hawaktoj yalanh
schejb'anil heb' naj han.

Ha' heb' naj aykankoj jahawoj han,
b'oj yahawoj nixhtej konoq' han.
Tzet-tik'a chal sk'ul heb' naj ha' xhjuh han,
kaw ya'taj jekankoj han».

Xta'wekoj konhob' yib'anh syijyen kuyb'anile

³⁸ Yuh sunil hej tzetet ti', xhkota'wekoj hune'
tzetet jib'anh han, kat kotz'ib'nhenkanayoj han.
Xtz'ib'nhelaxkanayoj sb'ih heb' ya' aykoj ijb'alomal

jinh sat hune' te' hum ti' han, heb' ya' yik'al ya' Leví b'oj heb' ya' sacerdote.

10 ¹Ha' ti' sb'ih heb' ya' x'anikanayoj sb'ih sat te' hum:

Ya' Nehemías aykoj yahawoj konhob', ya' sk'ahol ya' Hacalías; ya' Sedequías, ²ya' Seraías, ya' Azarías, ya' Jeremías, ³ya' Pasur, ya' Amarías, ya' Malquías, ⁴ya' Hatús, ya' Sebanías, ya' Maluc, ⁵ya' Harim, ya' Meremot, ya' Obadías, ⁶ya' Daniel, ya' Ginetón, ya' Baruc, ⁷ya' Mesulam, ya' Abías, ya' Mijamín, ⁸ya' Maazías, ya' Bilgai b'oj ya' Semaías. Nab'a' sacerdote heb' ya' ti'.

⁹Heb' ya' yik'al ya' Leví: Ya' Jesúa, sk'ahol ya' Azanías, ya' Binúi titnaj yinh yik'al ya' Henadad, ya' Cadmiel, ¹⁰heb' ya' sfamilia ya': ya' Sebanías, ya' Hodías, ya' Kelita, ya' Pelaías, ya' Hanán, ¹¹ya' Micaía, ya' Rehob, ya' Hasabías, ¹²ya' Zacur, ya' Serebías, ya' Sebanías, ¹³ya' Hodías, ya' Bani b'oj ya' Beninu.

¹⁴Sb'ih heb' ya' swi'al yekoj yinh konhob': Ya' Paros, ya' Pahat-moab, ya' Elam, ya' Zatu, ya' Bani, ¹⁵ya' Buni, ya' Azgad, ya' Bebai, ¹⁶ya' Adonías, ya' Bigvai, ya' Adín, ¹⁷ya' Ater, ya' Ezequías, ya' Azur, ¹⁸ya' Hodías, ya' Hasum, ya' Bezai, ¹⁹ya' Harif, ya' Anatot, ya' Nebai, ²⁰ya' Magpías, ya' Mesulam, ya' Hezir, ²¹ya' Mesezabeel, ya' Sadoc, ya' Jadúa, ²²ya' Pelatías, ya' Hanán, ya' Anaías, ²³ya' Oseas, ya' Hananías, ya' Hasub, ²⁴ya' Halohes, ya' Pilha, ya' Sobec, ²⁵ya' Rehum, ya' Hasabna, ya' Maasías, ²⁶ya' Ahías, ya' Hanán, ya' Anán, ²⁷ya' Maluc, ya' Harim b'oj ya' Baana.

Xta'wekoj konhob' yaq'b'ilxa tzetet yib'anh

²⁸ Wal yaq'b'ilxa konhob', heb' ya' sacerdote, heb' ya' yik'al ya' Leví, heb' ya' tanhehom pultah, heb' ya' b'itnom, heb' ya' ch'a'ni q'ana' sb'ah yinh yatut Komam Dios b'oj yaq'b'ilxa anma xpohiloj sb'ah yinh hej nan konhob'al, yunhe syijyen skuyb'anil Komam Dios; yixal heb' ya', yuninal heb' ya' b'oj sunil mak tz'ajanxa sk'ul xastxum tzet chuh; ²⁹ xyamb'akoj sb'ah sunil heb' ya' tu' b'oj heb' ya' aykoj swi'aloj, xta'wenkoj heb' ya' yul sti' yinh syijyen'oj skuyb'anil Komam Dios ab'il tet ya' Moisés schejab'lom Komam. ³⁰ Xalni heb' ya': «Xhkota'wekoj jib'anh han, ta mach jaha' mohyoj kokutz'in b'oj heb' naj nan konhob'al han, mach tonhehoj xhjila' han, xhmohyojpax kok'ahol b'oj heb' ix nan konhob'al han. ³¹ Xhkota'wepaxkoj yul koti' han, ta mach chonh loq'oj tet anma nan konhob'al chuluj txonhoj jet yinh sábado xewb'al tz'ayik han, mato yinh hunujxa tz'ayik xikiltaj yeyi; mach ninoj tzet xhkoloq'o' tet han, yala'tik'a ta tzet xhlołaxi mato hunujxa tzetet. Xhjaha'pax xewoj tx'otx' tx'otx' yinh shuj hab'il han, kat ja'noj nimank'ulal^h yinh sk'as anma han.

³² Xhkota'wepaxkoj jib'anh kokolwahoj yinh smunilal yatut Komam Dios han, hunun hab'il ja'noj kanheb' gramo ch'en plata han. ³³ Ch'oknojkoj ch'en yuh sloq'laxoj ixim pan xhpohlaxiloj tet Komam Dios, hej tajinh ofrenda ch'a'lax hunun tz'ayik tet Komam Dios b'oj hej xahanb'al xhnhuslaxkantoj sunil, hej xahanb'al ch'alaxkoj yinh sábado, hej xahanb'al

---

^h10.31 Ilwejk'anab' yinh Deuteronomio 15.1-2.

ch'alaxkoj yinh q'inh x'ahaw, yinh hej q'inh, yinh hej tzetet xikiltaj yeyi, yinh hej xahanb'al yuh stanh smul konhob' Israel b'oj yinh sunil hej tzetet ch'oknojkoj yinh smunilal yatut Komam Dios. ³⁴ Xax ja'pax sortear yinh hunun majan kofamilia hayonh sacerdote honh ti' han, yinh heb' ya' yik'al ya' Leví b'oj yinh heb' ya' jet konhob' han, maktaj ch'inojtoj te' si' yinh hunun hab'il b'ay yatut Komam Dios, yunhe snhuslaxojtoj te' b'ay ch'ahtoj xahanb'al tet Komam Yahveh, haka' yeyoj sat te' hum b'ay ayayoj skuyb'anil Komam Dios. ³⁵ Hunun hab'il jinojtoj b'ab'el sat kotz'unub' b'ay yatut Komam Yahveh han, b'oj b'ab'el sat te' lob'ehal te'. ³⁶ Xhkopoho'paxiloj b'ab'el kok'ahol tet Komam Dios han, haka' yeyoj yinh te' hum b'ay tz'ib'nheb'ilayoj skuyb'anil Komam Dios; xhjiha'tij b'ab'el yunin kowakax han b'oj b'ab'el yunin kokaneluh han. Xhjiha'tij sunil tu' tet heb' ya' sacerdote xhmunla b'ay yatut, koDiosal han. ³⁷ Xhjaha'pax kokolwal b'ay xhk'ub'alax hej tzetet ch'a'lax b'ay yatut Komam Dios han, hej b'ab'el sat kote' han, b'ab'el jarina han, te' vino, te' aceite, kat jinojtoj tet heb' ya' sacerdote xhmunla b'ay yatut Komam Dios han. Xhjaha'pax sdiezmohal kotz'unub' ch'ahoj sat kotx'otx' yul sunil hej konhob' tet heb' ya' yik'al ya' Leví han, haxkam ha' heb' ya' xhchani sunil hej sdiezmohal kotz'unub' han.

³⁸ Yet xhtoj heb' ya' yik'al ya' Leví tu' yinojkanh sdiezmohal kotz'unub' tu' han, xhtoj hunuj ya' sacerdote yik'al ya' Aarón yinh heb' ya'. Ha' heb' ya' yik'al ya' Leví tu' ch'inojtoj sdiezmohal kodiezmomo b'ay xhk'ub'alax diezmomo yul yatut Komam Dios han. ³⁹ Ha' heb' ya' israelita b'oj heb' ya' yik'al ya'

Leví tu' ch'inojtoj hej ofrenda b'ay k'ub'ab'ilotj hej munlab'al kaw xikiltaj yeyi, b'ay xhmunla heb' ya' sacerdote, heb' ya' tanhehom pultah b'oj heb' ya' b'itnom. Chiha'toj heb' ya' ixim trigo, te' vino b'oj te' aceite b'ay xhk'ub'alax sunil tzetet tu'.

Hakti' chuh kota'wenkankoj jib'anh han, ta mach b'aq'inh xhjaha'kanoj yatut Komam Dios han», xhi heb' ya'.

Heb' ya' ah Jerusalén

(1 Cr. 9.1-34)

11 ¹ Hat xkankanoj heb' ya' aykoj swi'aloj konhob' b'et Jerusalén. X'a'lax sortear xol yaq'b'ilxa anma maktaj xhkankanoj b'et Jerusalén, b'ay konhob' xikiltaj yeyi. Yinh lahunheb'taj familia, hune'nhe familia xkan b'et Jerusalén, wal yaq'b'ilxa majan, hat xtoh ehoj b'ay hunq'ahanxa konhob'.

² Xtxahyekanoj anma ay yul konhob' heb' ya' kaw yinh yanma xtita, xkankanoj b'et Jerusalén tu'.

³ Heb' ya' sacerdote, heb' ya' yik'al ya' Leví, heb' ya' ch'a'ni q'ana' sb'ah yinh yatut Komam Dios, hunxa majan heb' naj yik'al heb' ya' schejab'lom ya' Salomón b'oj yaq'b'ilxa heb' ya' israelita, hat xkankanoj heb' ya' b'ay skonhob'al Judá. Ha' heb' ya' ijb'alom yinh konhob' ti' x'ehayoj b'et Jerusalén:

⁴ Ay haywanh heb' ya' yet Judá b'oj heb' ya' yik'al ya' Benjamín, xkankanoj b'et Jerusalén.

Yinh heb' ya' yik'al ya' Judá: ya' Ataías yik'al ya' Uzías. Ha' heb' ya' ti' yichmam ya': ya' Zacarías, ya' Amarías, ya' Sefatías, ya' Mahalaleel yinh sfamilia ya' Fares. ⁵ Ha' heb' ya' ti' yichmam ya' Maasías: ya' Baruc, ya' Colhoze, ya' Hazaías, ya' Adaías,

ya' Joiarib, ya' Zacarías yinh sfamilia ya' Siloni.
⁶ 468 heb' ya' yik'al ya' Fares kaw k'ul yinh howal
 xkankanoj ehoj b'et Jerusalén.

⁷ Yinh heb' ya' yik'al ya' Benjamín, ha' ya' Salú
 sk'ahol ya' Mesulam; ha' heb' ya' ti' yichmam ya':
 ya' Joed, ya' Pedaías, ya' Colaías, ya' Maasías, ya'
 Itiel b'oj ya' Jesaías. ⁸ Lawitu' aypax ya' Gabai b'oj
 ya' Salai: 928 heb' ya' yinh sunil. ⁹ Ya' Joel sk'ahol
 ya' Zicri, ha' ya' aykoj swi'aloj yinh heb' ya'; skab'
 yetij ya' Judá sk'ahol ya' Senúa yinh ya' Joel tu'.

¹⁰ Heb' ya' xkankanoj b'et Jerusalén yinh heb' ya'
 sacerdote: ha' ya' Jedaías sk'ahol ya' Joiarib, ya'
 Jaquín. ¹¹ Heb' ya' yichmam ya' Seraías ha': ya'
 Hilcías, ya' Mesulam, ya' Sadoc, ya' Meraiot b'oj
 ya' Ahitob; ya' Seraías tu' aykoj swi'al yinh yatut
 Komam Dios. ¹² 822 heb' ya' xkolwa smunla yinh
 heb' ya', yinh yatut Komam Dios. Heb' ya' yik'al ya'
 Adaías, ha': ya' Jeroham, ya' Pelalías, ya' Amsi, ya'
 Zacarías, ya' Pasur, ya' Malquías. ¹³ 242 heb' ya'
 aykoj swi'aloj yinh sfamilia xkolwa yinh heb' ya' ti'.
 Heb' ya' yichmam ya' Amasai ha': ya' Azareel, ya'
 Azai, ya' Mesilemot, ya' Imer. ¹⁴ 128 heb' ya' sfamilia
 heb' ya' ti' kaw ay shelanil; ya' Zabdiel sk'ahol ya'
 Gedolim, ha' ya' aykoj swi'aloj yinh heb' ya'.

¹⁵ Heb' ya' yik'al ya' Leví, ya' Semaías sk'ahol
 ya' Hasub. Heb' ya' yichmam ya' Semaías, ha': ya'
 Azricam, ya' Hasabías, ya' Buni. ¹⁶ Ya' Sabetai b'oj
 ya' Jozabad, ha' heb' ya' ti' aykoj swi'aloj yinh hej
 munil yinhtaj yatut Komam Dios. ¹⁷ Ya' Matanías
 yik'al ya' Micaía yik'al ya' Zabdi, titnaj yinh yik'al
 ya' Asaf, ha' ya' aykoj swi'aloj yinh heb' ya' b'itnom,
 kat ya'ni ya' yuch'antiyoxh tet Komam Dios yet

ch'apni yorahil stxahli konhob'. Ya' Bacbuquías skab' yetij yinh sfamilia yuxhtaj b'oj ya' Abda yik'al ya' Samúa, yik'al ya' Galal titnaj yinh yik'al ya' Jedutún. ¹⁸ 284 sb'isil sunil heb' ya' yik'al ya' Leví xkankanoj ehoj b'ay konhob' xikiltaj yeyi.

¹⁹ Heb' ya' tanhehom pultah: Ya' Acub, ya' Talmón b'oj heb' ya' yuxhtaj; 122 heb' ya' yinh sunil.

²⁰ Wal yaq'b'ilxa heb' ya' sacerdote, heb' ya' yik'al ya' Leví b'oj yaq'b'ilxa heb' ya' israelita, hat x'ehayoj heb' ya' b'ay skonhob'al Judá, lapan x'ehayoj heb' ya' b'ay stx'otx'.

²¹ Sunil heb' ya' ch'a'ni q'ana' sb'ah yinh yatut Komam Dios, hat x'ehayoj heb' ya' b'ay witz Ofel; ya' Ziha b'oj ya' Gispa aykoj yahawoj yinh heb' ya'.

²² Ya' Uzi aykoj swi'aloj yinh heb' ya' yik'al ya' Leví b'et Jerusalén. Heb' ya' yichmam ya', ha': ya' Bani, ya' Hasabías, ya' Matanías, ya' Micaía, ya' Asaf. Yik'al ya' Asaf ti' ch'ijb'an heb' ya' xhb'itni yul yatut Komam Dios. ²³ Haka'tik'a yalni schejb'anil ya' rey yib'anhiloj smunil heb' ya' b'itnom ti', haktu' chuh syijyen heb' ya' hunun tz'ayik.

²⁴ Tzantik'a tzet schejb'anil konhob', ha' ya' Petaías sk'ahol ya' Mesezabeel, yik'al ya' Zera sk'ahol ya' Judá, ha' ya' ch'apni sk'atanh ya' rey.

Yaq'b'ilxa konhob' b'ay x'ehayoj heb' ya' israelita

²⁵ Ay haywanh heb' ya' yet Judá x'ehayoj b'ay hej konhob' b'oj hej swayanhb'al: b'et Quiriat-arba, Dibón, Jecabseel, ²⁶ Jesús, Molada, Bet-pelet, ²⁷ Hazar-sual, Beerseba, ²⁸ Siclag, Mecona, ²⁹ En-rimón, Zora, Jarmut, ³⁰ Zanoa, Adulam, Laquis, Azeca, stx'otx'al konhob' tu' b'oj swayanhb'alil kawil

yekoj yinh. Hat x'ehayoj heb' ya' b'et Beerseba masanta b'ay ch'al-lax Yak'alil sti' ha' ha' yet ya' Hinom.

³¹ Aypax yik'al ya' Benjamín x'ehayoj b'et Geba, Micmas, Aía, Bet-el b'oj hej swayanhb'alil, ³² b'et Anatot, Nob, Ananías, ³³ Hazor, Ramá, Gitaim, ³⁴ Hadid, Seboim, Nebalat, ³⁵ Lod, Ono, b'oj Yak'alil sti' ha' ha' yet heb' naj xhwatx'en hej tzetet kaw k'ulch'an yinh sq'ab'.

³⁶ Ay haywanh heb' ya' yik'al ya' Leví x'ehayoj b'ay stx'otx' heb' naj yik'al ya' Judá b'oj b'ay stx'otx' yik'al ya' Benjamín.

Heb' ya' sacerdote b'oj heb' ya' yik'al ya' Leví

12 ¹ Ha' ti' sb'ih heb' ya' sacerdote b'oj heb' ya' yik'al ya' Leví xpaxtij yinh ya' Zorobabel sk'ahol ya' Salatiel b'oj yinh ya' Jesúa:

Ya' Seraías, ya' Jeremías, ya' Esdras, ² ya' Amarías, ya' Maluc, ya' Hatús, ³ ya' Secanías, ya' Rehum, ya' Meremot, ⁴ ya' Iddo, ya' Gineto, ya' Abías, ⁵ ya' Mijamín, ya' Maadíás, ya' Bilga, ⁶ ya' Semaías, ya' Joiarib, ya' Jedaías, ⁷ ya' Salú, ya' Amoc, ya' Hilcíás b'oj ya' Jedaías. Ha' heb' ya' ti' aykoj swi'aloj yinh heb' ya' yet sacerdotahal yulb'al x'ehik'oj ya' Jesúa.

⁸ Heb' ya' yik'al ya' Leví: ya' Jesúa, ya' Binúi, ya' Cadmiel, ya' Serebíás, ya' Judá b'oj ya' Mataníás, ha' ya' ti' b'oj heb' ya' yuxhtaj aykoj ijb'alomal yinh heb' ya' b'itnom. ⁹ Ya' Bacbuquíás b'oj ya' Uni sfamilia heb' ya', ha' heb' ya' ch'ok sataj heb' ya' tu' yet chuni heb' ya' smunil.

¹⁰ Heb' ya' yik'al ya' Jesúa: ya' Joiacim, ya' Eliasib, ya' Joiada, ¹¹ ya' Jonatán b'oj ya' Jadúa.

¹² Heb' ya' sacerdote aykoj swi'aloj hej familia, yet aykoj ya' Joiacim swi'aloj heb' ya' sacerdote:

Ya' Merarías aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Seraías.

Ya' Hananías aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Jeremías.

¹³ Ya' Mesulam aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Esdras.

Ya' Johanán aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Amarías.

¹⁴ Ya' Jonatán aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Melicú.

Ya' José aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Sebanías.

¹⁵ Ya' Adna aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Harim.

Ya' Helcai aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Meraiot.

¹⁶ Ya' Zacarías aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Iddo.

Ya' Mesulam aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Ginetón.

¹⁷ Ya' Zicri aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Abías.

Aypax hune' ya' aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Miniamín.ⁱ

Ya' Piltai aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Moadías.

¹⁸ Ya' Samúa aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Bilga.

Ya' Jonatán aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Semaías.

¹⁹ Ya' Matenai aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Joiarib.

Ya' Uzi aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Jedaías.

²⁰ Ya' Calai aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Salai.

Ya' Eber aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Amoc.

ⁱ12.17 Machayoj sb'ih ya' aykoj swi'aloj tu' yinh hebreo.

²¹ Ya' Hasabías aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Hilcías.

Ya' Natanael aykoj swi'aloj yinh sfamilia ya' Jedaías.

²² Xtz'ib'nhelaxkanayoj sb'ih heb' ya' yik'al ya' Leví b'oj heb' ya' sacerdote, aykoj swi'aloj yinh hunun majan sfamilia yulb'al x'ehik'oj ya' Eliasib, ya' Joiada, ya' Johanán b'oj ya' Jadúa. Yet ayxahiktoj ya' Darío^j persa sreyalaj konhob', ha' tu' xlahwi stz'ib'nhelaxkanayoj. ²³ Xtz'ib'nhelaxpaxkanayoj sb'ih heb' ya' yik'al ya' Leví aykoj swi'aloj sfamilia, sat te' hum b'ay ch'ay hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal konhob', masanta yulb'al x'ehik'oj ya' Johanán yihtxikin ya' Eliasib. ²⁴ Ha' heb' ya' ti' aykoj swi'aloj yinh sfamilia yik'al ya' Leví: Ya' Hasabías, ya' Serebías, ya' Jesús sk'ahol ya' Cadmiel. Yet ch'apni yorahil b'ay ch'ok heb' ya' yinh smunil, kat yok hune' majan heb' ya' sfamilia heb' ya' yinh sat, kat sb'itni heb' ya' tu', ya'ni heb' ya' yuch'antiyoxh tet Komam, haka' yekanoj schejb'anil heb' ya' yuh ya' David schejab'lom Komam Dios. ²⁵ Heb' ya' tanhehom pultah: ya' Matanías, ya' Bacbuquías, ya' Obadías, ya' Mesulam, ya' Talmón b'oj ya' Acub. ²⁶ Yet x'ehik'oj ya' Joiacim sk'ahol ya' Jesús yihtxikin ya' Josadac, yet x'ehik'oj ya' Nehemías yahaw konhob' b'oj yet x'ehik'oj ya' Esdras sacerdote kuywahom, ha' tu' xa'ni q'ana' sb'ah sunil heb' ya' ti'.

---

^j12.22 Tita nantik'apax yeh ya' rey Darío xhb'ina b'et ti', mataj ya' x'ehik'oj yet xwatx'elaxkanh yatut Komam Dios.

Xpohlaxkaniloj speyab'il Jerusalén yetoj Komam Dios

²⁷ Yet x'apni stz'ayikal b'ay xpohlaxkaniloj speyab'il Jerusalén yetoj Komam Dios, nanantajnhe konhob' b'ay x'a'lax tij sunil heb' ya' yik'al ya' Leví, x'apni heb' ya' b'et Jerusalén; xek'tzen heb' ya', haxkam xpohlaxkaniloj speyab'il konhob' yetoj Komam. Xb'itni heb' ya' yinh kaw tzalalal, xanikoj heb' ya' hej címbalo, hej arpa b'oj hej lira. ²⁸ Xyamikoj heb' ya' b'itnom yik'al ya' Leví ch'ehayoj skawilal Jerusalén b'oj b'ay swayanhb'alil Netofa, ²⁹ Xyamipaxkoj heb' ya' ay b'et Gilgal, heb' ya' ay b'et stx'otx'al Geba b'oj Azmavet, haxkam ay heb' ya' b'itnom tu' ch'ehayoj b'ay hej wayanhb'al skawilal Jerusalén. ³⁰ Xtx'ahtx'e sb'ah heb' ya' sacerdote b'oj heb' ya' yik'al ya' Leví; xtx'ahtz'enpax heb' ya' anma ay yul konhob', spultahil konhob' b'oj speyab'il.

³¹ Xwitoj heb' ya' aykoj yahawoj Judá yib'anh peyab' han, xwixq'antoj kab' majan heb' ya' b'itnom han. Hat xka stoh hune' majan heb' ya' yinh swatx', b'ay sb'elal hune' pultah B'ejb'al q'alem sb'ih. ³² Tzujankoj ya' Osaías yinh hune' majan heb' ya' tu' b'oj yiktaj heb' ya' aykoj yahawoj Judá; ³³ tzujanpaxkoj ya' Azarías, ya' Esdras, ya' Mesulam, ³⁴ ya' Judá, ya' Benjamín, ya' Semaías b'oj ya' Jeremías. ³⁵ Tzujanpaxkoj haywanh heb' ya' sacerdote yinh hune' majan heb' ya' tu', choq'tzen heb' ya' strompeta: ya' Zacarías yik'al ya' Jonatán; yichmam ya' yeh ya' Semaías, ya' Matanías, ya' Micaías, ya' Zacur b'oj ya' Asaf. ³⁶ Tzujanpax heb' ya' sfamilia ya' Zacarías tu' yinh: ya' Semaías,

ya' Azarael, ya' Milalai, ya' Gilalai, ya' Maai,
 ya' Natanael, ya' Judá b'oj ya' Hanani. Ha' tzet
 x'oknikoj yuh ya' David schejab'lom Komam Dios yet
 xb'itni ya', ha' x'oknikoj yuh heb' ya' ti'. Ya' Esdras
 kuywahom b'ab'el yinh sat heb' ya' ti'. ³⁷ X'apni heb'
 ya' b'ay spultahil snuq' Ha' Ha', xb'elwihatoj heb' ya'
 yib'anhatoj speyab'il Jerusalén, yetk'ulal Skonhob'
 ya' David. X'ek'toj heb' ya' yetk'ulal Skonhob' ya'
 David tu', xtoh heb' ya' yetk'ulal b'ay ch'ahiloj
 tz'ayik, masanta b'ay spultahil Ha' Ha'.

³⁸ Wal hune'xa majan heb' ya' b'itnom, yinh
 smek heb' ya' xka stohi. Tzujaninkoj yinh heb' ya'
 yib'anhatoj peyab' tu' han, b'oj yiktajxa majan
 konhob'; hat x'ichitij kob'elwi yib'anh torre yet hej
 Horno han, masanta b'ay nimej yekoj sat peyab'.

³⁹ Xonh ek'toj b'ay spultahil yet yik'al ya' Efraín
 han, b'ay Xil pultah, b'ay spultahil yet no' Kay, b'ay
 torre yet Hananeel b'oj torre yet Hamea, masanta
 b'ay pultah b'ay ch'oktoj no' Kaneluh; hat xtanhk'o
 kob'elwikanoj b'ay spultahil Preso han.

⁴⁰ X'apni skab'il majan heb' ya' b'itnom tu' yatut
 Komam Dios. Hink'atanh x'ay hune' majan heb' ya'
 swi'al yekoj yinh konhob' han.

⁴¹ Heb' ya' sacerdote ch'oq'tzen ch'en trompeta,
 ha': Ya' Eliacim, ya' Maaseías, ya' Miniamín, ya'
 Micaías, ya' Elioenai, ya' Zacarías, ya' Hananías.

⁴² Heb' ya' b'itnom: ya' Maasías, ya' Semaías, ya'
 Eleazar, ya' Uzi, ya' Johanán, ya' Malquíás, ya' Elam
 b'oj ya' Ezer. Kaw ip xhb'itnikanoj heb' ya' ti'; ya'
 Izrahías ijb'alom yinh heb' ya'.

⁴³ Kaw tx'ihalk'a xahanb'al xakankoj heb' ya' yinh
 hune' tz'ayik tu', haxkam ha' Komam Dios x'a'ni

niman tzalalal yinh yanma heb' ya'. Xa'pax tzalahoj heb' ix ix yanma b'oj nixhtej unin yinh hune' tz'ayik tu'. Nahat-ta ch'ab'elaxkanoj xaycha anma tu' tzalalal.

**Tzet yetwanoj ay ya'lax tet heb' ya'
sacerdote b'oj tet heb' ya' yik'al ya' Leví**

⁴⁴Yinh hune' tz'ayik tu', xsik'l'elax heb' ya' xhk'ub'an hej ofrenda ch'apni yul yatut Komam Dios, hej b'ab'el sat tz'unub' b'oj hej diezmo. Ha' heb' ya' tu' yilal skutxb'ankanh sunil hej kolwal chatoj hunun hej konhob', yuh ya'lax tet heb' ya' sacerdote b'oj tet heb' ya' yik'al ya' Leví, haka' yalni kuyb'anile. Kaw tzalalal yekanoj hej anma ah Judá tu' yinh smunil heb' ya' sacerdote b'oj heb' ya' yik'al ya' Leví. ⁴⁵Ha' heb' ya' tu' xhmunlanhen hej tzetet yet Komam Dios; xhmunlapax heb' ya' b'itnom b'oj heb' ya' tanhehom pultah. Ha' heb' ya' tu' ch'a'ni q'ana' sb'ah yinh stx'ahtx'en konhob', haka' yalni schejb'anil ya' David b'oj ya' Salomón sk'ahol. ⁴⁶Yet-tax payxa, ayxatik'a heb' ya' ijb'alom yinh heb' ya' b'itnom, yet-tax x'ehik'oj ya' David b'oj ya' Asaf, ha' heb' ya' ch'ijb'an konhob' yinh ya'ni yuch'antiyoxh tet Komam Dios kat yanikoj heb' ya' smay Komam.

⁴⁷Hunun tz'ayik ya'ni sunil heb' ya' israelita tzet yetwanoj ay schani heb' ya' b'itnom b'oj heb' ya' tanhehom pultah, yet x'ehik'oj ya' Zorobabel b'oj ya' Nehemías. Cha'pax heb' ya' tzet yetwanoj ay schani heb' ya' yik'al ya' Leví; haxa heb' ya' yik'al ya' Leví tu' ch'a'ni tzet yetwanoj ay ya'lax tet heb' ya' sacerdote yik'al ya' Aarón.

Tx'ihal hej tzetet xwatz'ekoj ya' Nehemías

13 ¹ X'a'lax leer te' hum yet kuyb'anile yinh sat sunil konhob' yet hune' tz'ayik tu', te' xatij Komam tet ya' Moisés; x'ilchakanh ta mach b'aq'inh chuh yok heb' naj amonita b'oj heb' naj moabita stz'ajoj skonhob' Komam Dios,^k ² haxkam mach xa' heb' naj tzet sloh heb' ya' israelita b'oj tzet chuk' heb' ya', yet speto heb' ya' b'et Egipto, x'ok heb' naj stohlanoj ya' Balaam yunhe stz'akti'nhen ya' heb' ya' israelita; yaja' xpak'ikanoj hune' tz'akti' tu' yinh txahyeb'al yuh Komam Dios. ³ Yet xab'en heb' ya' israelita tzet yeyoj sat te' hum yet kuyb'anile tu', xpohnihiloj heb' ya' sunil anma nan konhob'al xkalto sb'ah b'oj heb' ya'.

⁴ Yalanhto maxhto ch'ek'toj hunq'ahan ti', ya' Eliasib sacerdote ha' ya' xsik'lelaxi, yunhe sk'ub'an ya' hej ofrenda ch'a'lax b'ay yatut Komam Dios. Yaja' xsfamiliarhe sb'ah ya' b'oj naj Tobías, ⁵ xa'ni ya' hune' cuarto kaw nimejal tet naj b'aytik'a xhk'ub'alax hej ofrenda, incienso, hej netb'al, hej sdiezmohal te' trigo, te' vino b'oj te' aceite; ha' sunil hej ofrenda ti' yilal ya'lax tet heb' ya' yik'al ya' Leví, tet heb' ya' b'itnom, tet heb' ya' tanhehom pultah b'oj tet heb' ya' sacerdote.

⁶ Machink'oj b'et Jerusalén han, yet xuni ya' Eliasib hune' ti', hat hayintoj sk'atanh ya' Artajerjes sreyal Babilonia han, yet 32 hab'ilxa yektoj ya' sreyaloj konhob'; nanto xin q'an tet ya' han ta chin k'ayojayoj han. ⁷ Yet xin apni b'et Jerusalén han, xwab'eniloj niman stx'ojal xuh ya' Eliasib han, yet xa'ni ya'

---

^k13.1 Ilwejk'anab' yinh Deuteronomio 23:3-5, Nm. 22:1-6.

hune' cuarto tet naj Tobías b'ay yamaq'il yatut Komam Dios. ⁸Kaw xtitkanoj lemna xhwil han, xin yumnihaltij sunil hej stzitet naj Tobías tu' yinhtaj han. ⁹Lawitu' xin chejni stx'ahtx'elaxojkanh sunil yul nhah tu' han, xwanipaxiktoj hej netb'al yet yatut Komam tu' yul cuarto han, hej ofrenda b'oj incienso.

¹⁰Xwab'enpax han ta mach x'a'lax hej tzetet yetwanoj ay ya'lax tet heb' ya' yik'al ya' Leví b'oj tet heb' ya' b'itnom ch'a'ni q'ana' sb'ah tet Komam; yuxin xakanoj heb' ya' smunil, xtokanoj heb' ya' munil sat stx'otx'. ¹¹Haktu' xuh hinmayni heb' ya' ijb'alom han, xwalni han: «Tzet yuh xetinhchakanoj yatut Komam Dios?», kinchi han. Lawitu' xin yamb'ankoj heb' ya' sacerdote b'oj heb' ya' yik'al ya' Leví han, xwanipaxkoj heb' ya' yinh smunil hunekxa han.

¹²Sunil heb' ya' yet Judá x'initij sdiezmohal strigo, svino b'oj yaceite b'ay xhk'ub'alax sunil hej ofrenda.

¹³Lawitu' xwanikoj ya' Selemías sacerdote b'oj ya' Sadoc kuywahom han, yuh stanhen heb' ya' b'ay xhk'ub'alax hej ofrenda, b'oj ya' Pedaías yinh yik'al ya' Leví. Xwanipaxkoj ya' Hanán sk'ahol ya' Zacur yihtxikin ya' Matanías kolwal yinh heb' ya' han; kaw k'ul sb'eyb'al heb' ya' ti'. Ha' heb' ya' ti' ch'itxq'antoj hej tzetet yinh yuxhtaj yinh yik'al ya' Leví.

¹⁴Xwalni tet Komam Dios han: «Mach chanahulnhetoj hej sk'ulal xwuh yinh hawatut han Dios Mamin b'oj sunil b'ay xax wa' q'ana' hinb'ah yinh hawatut han», kinchi tet Komam han.

¹⁵Xwilpax haywanh heb' ya' yet Judá lanhan xanhnihaltij yal yuva yinh tz'ayik sábado, xewb'al tz'ayik han; chinikanh heb' ya' te' trigo manojoxa

yeyi, kat yinitoj heb' ya' te' yib'anh sburro b'et Jerusalén; chitoj heb' ya': te' vino, te' uva, te' higo b'oj sunil hej tzetet, kat stxonhni heb' ya' b'et Jerusalén yinh xewb'al tz'ayik. Yuxin xin kach heb' ya' yuni hune' tu' han. ¹⁶ Aypax hunq'ahan heb' naj ah Tiro ch'ehayoj b'et Jerusalén, stxonhni no' kay tet heb' ya' ah Judá b'et Jerusalén; stxonh heb' naj sunil hej tzetet tet heb' ya' yinh sábado, xewb'al tz'ayik. ¹⁷ Haktu' xuh hinkachnipax heb' ya' aykoj swi'aloj Judá han, xwalni han: «Kaw tx'oj tzet lanhan heyuni ti', haxkam lanhan heyiniloj spixan tz'ayik sábado, xewb'al tz'ayik. ¹⁸ ¿Tox mataj hakti' xute heb' ya' jichmam xin, yuxin xayoj Komam Dios hej sya'tajil jib'anh b'oj yib'anh kokonhob'? Ayextopaxkoj heyinitij showal Komam Dios yinh konhob' Israel, haxkam lanhan heyiniloj spixan tz'ayik sábado, xewb'al tz'ayik», kinchi tet heb' ya' han.

¹⁹ Haktu' xuh hinchejni speb'alaxoj hej spultahil Jerusalén han yet x'ay numnahi, yet yalanhto maxhto ch'ayiloj xewb'al tz'ayik; xwalni han ta mach xhajlaxoj masanto yet ch'ek'ojtoj xewb'al tz'ayik. Xwanikoj hunq'ahan heb' naj hinchejab'lom stanhenoj hej spultahil Jerusalén han, yunhe mach hunuj mak chuh yokojtoj b'oj yijatz yinh tz'ayik sábado tu'. ²⁰ Aytik'am kayeloj mato oxeloj el x'ek' aq'b'al yuh heb' naj txonhom tu' yinhtaj Jerusalén. ²¹ Yaja' kaw k'ul xwute hinmayni heb' naj han, xwalni han: «¿Tzet yuh chex kankanoj wayoj yinhtaj speyab'il konhob' ti'? Ta chex kanoj hunekxa, chex hintzab'a'toj han», kinchi han. Yuxin matxa hunekoj xkan heb' naj wayoj yinh xewb'al tz'ayik tu'. ²² Haktu' xuh walni tet heb' ya' yik'al ya' Leví han, ta

stx'ahtx'e sb'ah heb' ya', kat stoh heb' ya' stanhenoj hej spultahil konhob', yunhe sxikiltajnhelax xewb'al tz'ayik tu'.

«Xwalnipax tet Komam Dios han: «¡Kaw chayeh sk'ulch'anil hak'ul winh han Dios Mamin, mach chanahulnhetoj hune' tzet xwuh ti' han! ¡Tz'a'ojab' hak'ul winh han!», kinchi tet Komam han.

²³ Xwilpax yinh hunq'ahan tz'ayik tu' han, ta ay haywanh heb' ya' judío wet konhob' mohyinaj b'oj heb' ix ix ah Asdod han, heb' ix amonita b'oj heb' ix moabita. ²⁴ Yiktaj yuninal heb' ya' ch'alni ab'xub'ale ch'al-lax b'et Asdod mato yab'xub'al hunujxa konhob'; mach chuh yalni heb' naj yab'xub'al heb' ya' judío. ²⁵ Xin mayni heb' naj yinh kaw k'ul han, xwalnikanoj yab'e' heb' naj han, ta yayojxa tz'akti' yib'anh heb' naj; ay haywanh heb' naj xin chej hatelaxoj han, xtzil-laxkanaytij xil swi' heb' naj; xin chejni sta'wenojkoj heb' naj yul sti' han, xwalni han: Ta mach chuh ya'ni heb' naj skutz'in tet heb' naj nan konhob'al, b'oj mach chuh smohyi sk'ahol heb' naj b'oj heb' ix nan konhob'al. ²⁶ Xwalnipax han: Ha' hune' mule ti' xakoj ya' Salomón sreyal Israel. Waxamkami mach hunujxa rey ay yul hunujxa konhob' xuh slahb'ankoj sb'ah yinh ya'; kaw ocheb'il ya' yuh Komam Dios, ha' Komam x'anikoj ya' reyal yinh sunil Israel; yaja' x'ihot-toj yanma ya' yuh heb' ix ix nan konhob'al, somanta ha' ya' x'anikoj smul. ²⁷ ¿Tzet yuh xeyaktoj yul henab'al heyuni hune' niman stx'ojal ti', xepohniltoj heb'ah yinh Komam Dios, xeyi'ni heb' ix nan konhob'al heyixaloj?, kinchi tet heb' ya' han.

²⁸ Xin chejiloj hune' naj sk'ahol ya' Joiada hink'atanh han, yihtxikin ya' Eliasib aykoj swi'aloj heb' ya' sacerdote yeh naj; mohyinaj naj b'oj hune' ix skutz'in naj Sanbalat horonita.

²⁹ Xwalni tet Komam Dios han: «Dios mamin, mach chanahulnhetoj heb' naj x'iniloj spixan munil yet sacerdotahal b'oj tzetet xikiltaj yeh xta'wekoj heb' ya' sacerdote yib'anh b'oj heb' ya' yik'al ya' Leví», kinchi tet Komam han.

³⁰ Haktu' xuh hinpohniloj heb' ya' xol anma nan konhob'al han, xwanikoj heb' ya' sacerdote b'oj heb' ya' yik'al ya' Leví yinh smunil yetwanoj ay yuni han. ³¹ Haktu' xuh hinwatx'enpaxkoj stz'ayikal b'ay yilal yilaxtij ofrenda han: te' si' b'oj hej ofrenda yet b'ab'el sat tz'unub'.

Xwalni tet Komam Dios han: «Dios Mamin, mach chin hanahulnhetoj han, ayoj sk'ulch'anil wib'anh han», kinchi tet Komam han.